

Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

Газетэмнай 1921 оной декабриин 21-hээ гарана | № 43 (14065) | 1973 оной февралиин 20, вторник | Сэн 2 мүнгэн

МҮРЫСӨӨН БА НӨӨСЭ АРГА БОЛОМЖО

Худөө ажахын ажалшадай бүхэсоюзна социалис мүрысөөн үдэрэй ошохо тудам үргэн дэлисэтэй, аша үрэ ехэтэй болжо байна. Энээниие мүнөө түсэбтэ табан жэлэй гурбадахи шиидхэхы жэлэй түрүүшын hарын дүнгүүд үшөө дахин баталан гэршэлнэ. Республикымнай малшад убэлжэлгын бэрхэшээлтэй, тиимэhээ харюусалгатай сагые зориг түгэс тэмсэжэ үнгэргэжэ, малаа тураахагүй, гарзада оруулхагүй гэжэ, мүн бүри ехээр ашаг шэмыень абаха гэжэ аhан шадалаараа оролдоно. Таряашад болон механизаторнууд хабарай таряалгые эрхим бэлэдхэлтэйгээр угтахын түлөө эршэ ехэтэй мүрысөө дэлгэрүүлнэ. Трактор машинанууд заhабарилагдана, механизаторнууд бэлдэгдэнэ. Мүн сабшалан дээрэшье ехэ ажал хэгдэжэ байhаар.

Мүнөө худөө ажахын алишье hалбарида, тосхон hуурин бүхэндэ халуун ажалай, эршэтэй социалис мүрысөөнэй долгин эбхэрэн дэлгэрнэ. Малшадай, механизаторнуудай бүхэсоюзна социалис мүрысөөнэй гол шухала зорилгонуудай нэгэн гэхэдэ, худөө ажахын нөөсэ арга боломжонуудые оложо, үйлэдбэридөө нэбтэрүүлхэ, ашаглаха хэрэг болоно. Энээн тухай КПСС-эй ЦК-гай декабриин (1972 он) Пленум онсо тэмдэглэhэн бэлэй. Нэн түрүүн манайда байhан нөөсэ арга боломжонуудые ашаглахын ашаар лэ түсэбтэ табан жэлэй гурбадахи жэлэй түсэб даабаринуудые амжалтатайгаар дүүргэхэ гадна, саашанхи жэлнүүдтэ шухала үндэhэ hуури байгуулжа шадахабди гээд нүхэр Л. И. Брежнев «СССР-эй байгуулагдаhаар 50 жэлэй ой тухай» элидхэл дотороо тэмдэглэhэн.

Манай худөө ажахыда тиимэ нөөсэ арга боломжонууд баhал дутаагүй. Энээниие республикымнай түрүү ажахынуудай, малшадай түрүүшүүлэй туйлаhан амжалта эли тодоор харуулна. Гэбэл үнгэрhэн ган гасуур жэлдэ Мухар-Шэбэрэй, Кабанскын, Прибайкалиин аймагуудай түрүү ажахынууд республика соогоо эрхим hайн ургаса абаhан бэлэй. Тиихэдэ Мухар-Шэбэрэй «Искра» колхозой гурбадахи бригада гектарhаа 19 центнер шэнииэ хуряагаа hэн. Тэдэ эдэл ажахынуудтай зэргэлээд байhан олон колхоз, совхозууд эдээндэ хүрөөшье хүреэгүй гүб даа.

Хонишодыешье абаад үзэе. Зэдын Борьёогой совхоз, «Коммунизм» колхоз түл олоор абадагаараа униинэй суурхадаг. Үнгэрhэн жэл Мухар-Шэбэрэй «Знамя Ленина» колхозой хонишод нилээд hайн амжалта туйлаа. 100 эхэ хонин бүриhөө 100 хурьга абаhан хонишод эндэ олошороо, мүн ноохойе ехээр абтаа. Манай суута hаалишад, мал адуулагшад олон дахин хэлэгдээ hэн.

Тэдэнэр яахадаа, ямар ондоо арга боломжотой хадаа амжалта туйланаб, түрүү зэргэдэ ябанаб?

Түрүүшүүлэй онсо шэнжэ шанар гэхэдэ, тэдэнэр бүгэдөө хамтын зоридэ, даалгагдаhан ажалдаа харюусалгатайгаар хандана. Жэшээнь, Мухар-Шэбэрэй Хонхолын механизаторнууд тарилгынгаа газарые hайн ээд шэнгеэр эдлэжэ шадаг: hайнаар, шанартайгаар, болзор соонь хахалдаг, борнадаг, үтэгжүүлдэг, шанартай үрэhөөр тарилга хэдэг юм. Үүнhээ гадна, үшөө нэгэ нөөсэ арга боломжо гэбэл, ажалай журам болоно. Ажалай үедэ, илангаяа хабарай тарилгын үедэ журам эбдэхэ, агротехникын заабари эбдэхэ ушар гаргадаггүй.

Тиихэдэ Борьёогой хонишодой коллектив эбтэй зэтэй ажалладаг, бэе бэедээ харилсан туhалалсадаг заншалаараа илгарна юм. Хамтаараа оролдохо, нэгэ зорилго шиидхэлгэдэ олоороо хүсэ, анхарал хандуулагдахадаа, хүсэниинь хэдэн дахин нэмэгдэнэ ха юм. Тиигэжэ ехэшье, орёошье хэрэг бүтээхэ аргатай болоно.

Манай малшадай ажалаа шанартайгаар хэхэ гэжэ оролдодог hайшаалтай. Мухар-Шэбэрэй «Знамя Ленина» колхозой хонишод малдаа убhэ тэжээл бэлдэхэдээ, hайхан убhэ, шанартай тэжээл бэлдэхэ гэжэ оролдодог, тиигээд мүнөө жэгүүрhэ ехэтэй, тэжээл багатай убэлжэлгын үедэ шанартайгаар малаа эдеэлүүлхэ гээшэ тэдэнэй шухала зорилго болонхой.

Манарай түлөө тэмсэл хадаа үйлэдбэриин доторой арга боломжонуудые дүүрэнээр ашаглаха гэhэн гол зорилготой. Юуб гэбэл, шанартай гэhэн ойлгомжо мүн хэм хэмжээгээр ехэ юумэ бүтээхэ гэhэн ха юм даа.

Нөөсэ арга боломжонуудаа элсүүлхэ талаар Кабанскын аймагай ажахынууд ехэ дүршэлтэй болонхой. Энээнэй ашаар тэдэнэр гахайн, шубуунай мяха ехээр абадаг болоо. Мүнөө Мухар-Шэбэрэй, Яруунын, Захааминай ажахынууд мяха ехээр абадаг болохо талаар hайн үүсхэл гарганхай. Иимэ ажахынуудые бүри олоороошье дурдажа болоно.

Ерэнхылэн хэлэхэдэ, түүхэй эд, зэр зэмсэг болон ажалшадай хүсэнүүдhээ гадна, ажалдаа харюусалгатайгаар хандаха, ажалай журам наринаар сахиха, эбтэй зэтэйгээр худэлхэ, ажалаа шанартайгаар бүтээхэ гэхэ мэтэ, мүн бусад олон нөөсэ арга боломжо колхоз, совхозуудта бии гээшэ. Энээн тухай бодожо, үйлэдбэридөө ашаглаха, тиигэжэ үйлэдбэреэ бүри ашаг үрэтэй болгохо гээшэ ажалшан бүхэнэй нангин уялга мүн. Иигэжэ хүдэлхыемнай манай түрэл парти уряална.

Нөөсэ арга боломжонууд гансахан энээгээр дүүрэдэггүй. Худөө ажахынуудэй хүшэр хүндэ ажал—үнеэ hаалга, малай байра сэбэрлэхэ, уhалха гэхэ мэтэ худөө ажахын бусадшье хүшэр хүндэ ажал үшөөл олон газарта оньhожоруулагдаагүй. Энэ талаар «Сельхозтехникын» эмхинүүд ехэ юумэ хэхэ уялгатай. Тиихэдэшье колхоз, совхозууд өөhэдөө бага бэшэ юумэ хэжэ шадаха байгаа. Энэ талаар урлан наринжуулагшадай хэрэгтэй зүйлнүүдые эмхидхэхэ гээшэ ехэ удха шанартай байха hэн.

Энэ талаар ажахын партийна организацинууд, хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэд эмхидхэхы ехэ ажал ябуулха, ажалшадай эрхим үүсхэл бадарааха уялгатай.

Нөөсэ арга боломжонуудаа хүсэд дүүрэнээр ашаглаха ябадал түсэб даабаряа, абаhан уялгаяа амжалтатайгаар дүүргэхэдэ нилээд ехэ туhа нэмэри боложо үгэхэ байна.

МОСКВА. Бүхэсоюзна эрдэм шэнжэлгын институтдай хэлтэд арадай ажахыда хэрэглэгдэдэг нарин оньhон түхеэрэлгэнүүдэй, элдэб түхэлэй аппарадуудай шанар шалгалгын талаар горитойхон хүдэлмэри ябуулна. Тус институтдай хэлтэд 100 градус халуунда, 70 градус хүйтэндэ, тооhото шуурганда, манан, хура бороодо хүдэлгэгдэдэг орёо нарин түхеэрэлгэнүүдэй, мүн наранай радиаци хэмжэдэг приборнуудай шанарые шэнжэлнэ, элдэб туршалгануудые хэнэ. Энээнэй ашаар оньhон түхеэрэлгын шанар hайжарна. Тус институт оронoй олохон предприятинуудтай нягта холбоотой юм. Зураг дээрэ: инженер-механик Р. Матулович орёо нарин түхеэрэлгые термобарокамерада бэлдэжэ байна.

ТАСС-ай фотохронико.

БҮХЭСОЮЗНА СОЦИАЛИС МҮРЫСӨӨНДЭ ҮРГЭН ДЭЛИСЭ

Нина Алексеевна Куликова тугалшанаар хоёрдохи жэлээ ажаллажа байбашье, колхоз соогоо мэдээжэ болонхой юм. Мүнөө Нина Алексеевна 40 тугал харууhална. Үнгэрэгшэ hарын дүнгөөр тэрэ тугал бүхэнэйнгөө шэгнүүрые сүүдхэдээ 420 граммаар нэмээжэ шадаба.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Улаан-Үдын аймагай «8-е Марта» колхозой тугалшан Н. А. Куликова.

З. ВЕСНИНАГАЙ фото.

САГААН ЭДЕЭНЭЙ ЭЭН

Доржи Цыреторович Поможапов hаалишан юм. Урдандаа энэ нүхэр арадай сүүдэй хүдэлмэрилэгшэ байhан. Мүнөө нүхэр Поможапов үнеэ hаажа hуранхай. Хиагтын совхозой Бургалтайн фермэ дээрэ Доржи Цыреторовичые эрхим hаалишан гэлсэдэг. Энэ hаалишан 1972 ондо үнеэн бүриhөө 3470 килограмм hү hаажа, «Аймагай эрхим hаалишан» гэhэн хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртөө hэн. Доржи Поможапов январь hара соо үнеэн бүриhөө 295 килограмм hү hаажа, түсэбөө үлүүлэн дүүргэээ.

Сэлэнгын аймаг.

ОЛООР ЭХИРЛЭНЭ

Бэшүүрэй аймагай «Победа» колхоздо эхэ хонидой 7 отара үбэлжэжэ байнхай. Мүнөө эндэ түсэбтэ табан жэлэй гурбадахи жэлэй түл абалга түлэг дундаа ябана. Ажахын солото хонишодой нэгэн Дмитрий Евдокимович Сидоров 600 эхэ хони харууhална. Энэ нүхэрнай мүнөө дээрээ 320 хурьга абаад, hайнаар түлжүүлжэ байнхай. Наймадахи табан жэлэй туршада ажалдаа амжалта туйлаhанайнгаа түлөө Дмитрий Евдокимович гүрэн түрынгөө эгээл үндэр шагнал хайра — Ленинэй ордендо хүртэhэн юм. Түсэбтэ табан жэлэй шиидхэхы гурбадахи жэлдэ ажахын бэрхэ хонишон 100 эхэ хонин бүриhөө 105 хурьга абаха гэhэн социалис уялгатай. Хараалhанаа бодото дээрэнь бэелүүлхын тула Дмитрий Евдокимовичай отарын хонишод габшагайгаар ажаллана.

— Түл абалга манда түлэг дундаа. Хонидоймнай хүшэ тамир hайн. Олон хониднай эхир хурьгадые гаргаа. Абаhан түлөө гээлтэ хоролтодо оруулангүй ногоон дээрэ гаргаха гэжэ шиидэнхэйбди. Даажа абаhан социалис уялгаяа үлүүлхэбди,— гэжэ ахалагша хонишон мэдүүлнэ.

Колхозой дүй дүршэлтэй хонишод Михаил Георгиевич Смолин, Владимир Евсеевич Некипелов гэгшэд тус тустаа 300 гаран хурьгатай болонхой.

Байгша ондо «Победа» колхоз хонин бүриhөө хурьга абаха зорилготой hаа, тэрэнээ hайнаар бэелүүлнэ.

БОЛЗОРhОО УРИД ДҮҮРГЭБЭ

Калининай нэрэмжэтэ колхозой hаалишад болон үхэршэд малшадай дунда дэлгэрhэн бүхэсоюзна социалис мүрысөөндэ оролсоод, үрдаа табиhан зорилгоёо нэрэтэй солотойгоор дүүргэхын тула габшагай бэрхээр ажаллажа гараа. Ажахын малшад республикынгаа тогтоhон алдарта 50 жэлэй ойн баярые ажалай бэлэгүүдээр угтаха гэhэн уряа доро хүдэлмэрилнэ. Февралиин 15-най байдалаар тус ажахы гүрэндэ мяха худалдаха хахад жэлэйнгээ түсэб дүүргээ. Эндэхи үхэршэд, гахайшад 960 центнер тарган мяха гүрэндэ тушааба. Малшад бии байгаа арга боломжоёо тооложо үзөөд, түсэбhөө гадуур үшөө 400 центнер мяха гүрэндэ худалдаха уялга абаа. Гүрэндэ сагаан эдеэ тушааха хахад жэлэйнгээ түсэбые июниин 15-да, гүрэндэ үндэгэ худалдаха жэлэйнгээ түсэб июлиин 15-да дүүргэхэ гэhэн хараа бодолтойгоор ажахын малшад ажаллажа байнхай.

В. БОРИСОВ.

Бэшүүрэй аймаг.

БЭЛЭДХЭЛЫНЬ hАЙН

Үбэлэй шанга хүйтэнэй үнгэрhэн хойно, февраль hарын хахадhаа хонидойнгоо түл абажа захалдаг Уланай колхозой хонишод мүнөө туха сүлөөгүй. Ажахын бүхы отарануудта түл абалгада hүүлшын бэлэдхэлэй хүдэлмэри дүүрэжэ байнхай. Түрүү хонишод Тимофей Занданов Павел Бубеев хоёрой даадаг отарануудта түл абалгын бэлэдхэлэй ажал саг соогоо дүүргэгдээд, хурьгадайнь байра дулаасуулагдажа, нарайшуулай байха таhалга, хаамагуудынь hайнаар заhабарилагдаба. Байгша ондо 100 эхэ хонин бүриhөө 95 хурьга абажа түлжүүлхээр уялга абаhан дурсагдагша хонишодой отарада ажалладаг хонишод түрүүшынгээ хурьганай гарахые хүлеэжэ ядан хүдэлмэрилжэ байна.

Манай корр.

Баргажан.

Союзна республиканууудhaa мэдээсэнэ

РСФСР:

НЕФТЬ ДАМЖУУЛХА ЕХЭ БАРИЛГА

АРХАНГЕЛЬСК. (ТАСС). Ухта, Ярославлиин хоорондохи нефтепроводой табигдажа байhан посёлогто (Архангельска область) нефть бүлэн гаргаха ехэ станци түхеэрэгдэжэ эхилбэ. «Ярославльгазстрой» трестын хүсөөр эндэ гол байшан, туhалбариин блок, столово, харилсаа холбоо хангаха 20 километр утаhа шэжэм газар доогуур татагдаха.

Станциин барилга И. А. Красильниковай бригадада даалгагданхай. «Хойто зүгэй толон» гэжэ газопроводой барилгада шалгарhан энэ бригада дүй дүршэлөөр баян юм. Хэрэгэйнгээ түргэн бүтэсэтэй байхынь тула магистральна соргонуудые табилгын талаар Бүхэсоюзна эрдэм-шэнжэлгын институдтай (ВНИИСТ) хамта чертёжнуудтаа үрэ ехэтэй хубилалтануудые оруулаа.

Белорусси:

АШААШАДГҮЙ СКЛАДУУД

МИНСК. (ТАСС). «Белосельхозтехникын» Солигорско отделенидэ баригдаhан, минеральна үтэгжүүлгын складта ашаашадай оронд пневматическа түхеэрэлгэнүүд хэрэглэгдэдэг болобо. 60 тоннын вагоной ашаае час хахадай турша соо буулгана.

Мүнөө Белоруссида 40 гаран иимэ склад бии. Тэндэнь ажалай бүтээсэ нилээд дээшэлэнхэй. Түмэр замай юрын талмайнууд дээрэ байлгаhантай жэшэбэл, үтэгжүүлгын тонно бүхэниие шанаржуулга хоёр дахин хямдарна. Үтэгжүүлгэ хадагалха байрануудые барихада гараhан гаргашанууд жэл хүрэхэгүй саг соо харюулагдана.

Казахстан:

ВЕТЕРАНУУДАЙ ДҮЙ ДҮРШЭЛ ШЭНЖЭЛНЭ

АЛМА-АТА. (ТАСС). Орон доторoo барайгарай эгээл баян ургаса абадаг Кызыл-Ордын областиин Чишийскэ оазиста нёдондо нээгдэhэн Казахстанай барайгар ургуулагшадай республиканска hургуулиие hурагшад мүнөө түрүүшынхеэ дүүргэжэ гараба. Зуугаад колхоз, совхозуудай звеньеводууд, бригадирнууд энэ hургуулиие дүүргээ. Эндэ hурахадаа худөө ажахын эрдэм, техникын hүүлэй туйлалтануудтай танилсана, барайгар ургуулдаг суута мастернуудай дүй дүршэлые шудална.

Республикын түрүү ажахынуудай мэргэжэлтэд болон эрдэмтэдэй лекцинүүдые шагнаа.

Барайгарай баян ургаса туйладаг мэдээжэ мастернуудай, нютагайнгаа ветерануудай дүй дүршэлтэй танилсуулхын тула республикын таби гаран колхоз, совхозуудта өөhэдын hургуулинууд нээгдэнхэй.

Азербайджан:

ГАЗАРАА ЭЛДҮҮРИЛЭН ШАНАРЖУУЛНА

БАКУ. (ТАСС). Сальянска районой ажалшад газарай хужарлигые зайсуулха хүдэлмэреэ Азербайджан соогоо түрүүлэн дүүргэбэ. Колхоз, совхозуудай мелиораторнууд 14 мянга шахуу гектар газараа элдүүрилэн шанаржуулжа, хлопок таригшадта тушаагаа. Энэнь түсэбөөр хараалагдаhанhaa нилээд ехэ байна.

Азербайджанай Худоо ажахын министерствэhээ ТАСС-ай корреспондентдэ мэдээсэhэнэй ёhоор Кура-Араксинска хотогор газарай колхоз, совхозуудта январь hара соо 35 мянган гектар хужарлиг газар угаагдаhан байна. Газарай дабhа, хужар зайсуулха хүдэлмэридэ гаргашалагдаhан мүнгэн хлопогой үндэр ургасын ашаар түрүүшынгээ жэлдэ харюулагдана. Жэшээлхэдэ, Сальянска районой Шаумянай нэрэмжэтэ колхоздо хлопок таридаг газарай гурбанайнь нэгэ хубиин хужарлиг зайсуулагдаа. Нёдондо шанаржуулагдаhан газарайнь гектар бүриhөө 31 центнер хлопок хуряагдаhан байна.

Таджикистан:

ҮРЭhЭ ХҮРЭНГЭ ЗАВОДТО БЭЛДЭГДЭНЭ

ДУШАНБЕ. (ТАСС). Хлопок сэбэрлэдэг Пархарын заводой коллектив хлопчатнигай үрэhэ сэбэрлэхэ хүдэлмэрсэ Таджикистан доторoo түрүүлэн дүүргэбэ. Хоёр мянга шахуу тонно — хараалагдаhанhaa 550 тонноор ехэ, hайн шанартай тарилгын материал абтаба. Тэрэйнь гурбанай нэгэ хуби хордогдоод, колхоз, совхозуудта эльгээгдээ.

Вахша голой предприятинууд хабарай тарилгада хлопчатнигай үрэhэ элбэгээр бэлдэнэ. Эндэ нарин хоёбэртэ хлопчатнигай сортые сэбэрлэлгэ республика дотор түрүүшынхеэ нэбтэрүүлэгдэнхэй.

КПСС-эй ЦК-да

Партийна документнүүдые hэлгэжэ эхилхэ тухай асуудалые КПСС-эй Центральна Комитет хаража үзэбэ. Партийна документнүүдые hэлгэлгэдэ бэлэдхэлэй хүдэлмэри парти дотор бүхыдөө эмхитэйгээр, XXIV съездын ба КПСС-эй ЦК-гай майн (1972 он) Пленумэй хараа заабаринуудай үндэhөөр хэгдэжэ байна гээд баталагдаhан абтаhан тогтоол дотор тэмдэглэгдэнэ.

Партдокументнүүдые hэлгэлгэдэ бэлэдхэл хэхэ үедэ парти доторой ажабайдал бүри удха түгэлдэр болоо, коммунистнуудай эдэбхи дээшэлээ, журамынь hайжараа, ажахын-политическэ зорилгонуудые шиидхэлгэдэ парторганизацинуудай нүлөөнь ехэ болоо. Эдэ бүгэдэ партиие саашань бэхижүүлгэдэ, совет общестывын хүтэлбэрилхы ба залан шэглүүлхы хүсэн болоhон тэрэнэй үүргэ дээшэлүүлгэдэ нүлөөлнэ.

Партийна документнүүдые hэлгэхэ хэрэгые бэлэдхэхэ, үнгэргэхэ эмхидхэлэй-техническэ талатай нягта холбоотой гол асуудалнууд шиидхэгдээ.

Партийна документнүүдые hэлгэлгэдэ бэлэдхэлэй хүдэлмэреэ партийна комитедүүдэй, политоргануудай ба парторганизацинуудай гол түлэб дүүргэhыень харада абажа, партдокументнүүдые 1973 оной мартын 1-hээ hэлгэжэ эхилхыень КПСС-эй ЦК союзна республиканuудай Компартинуудай ЦК-нуудта, партиин крайкомуудта, обкомуудта. Совет Армиин ба Далайн Сэрэгэй Флодой Главна политуправленидэ, хилын сахюулай болон дотоодын хэрэгүүдэй политуправленинүүдтэ зүбшөөбэ.

Тиихэдээ партдокументнүүдые hэлгэхэ хүдэлмэреэ яаран тэбдэнгүй, удаа дараалан үнгэргэхэдэ таарамжатай гэжэ мэдэрэгдэнэ.

Нүхэр Подгорный Николай Викторовичтэ

Дала наhа гүйсэhэнтэйтнай дашарамдуулан, Коммунис партиин, Совет гүрэнэй ба уласхоорондын коммунис хүдэлөөнэй элитэ ажал ябуулагша, Таниие КПСС-эй Центральна Комитет, СССР-эй Верховно Соведэй Президиум, СССР-эй Министрнүүдэй Совет халуунаар амаршална.

Партийна ба гүрэнэй хүдэлмэриин бүхы тушаалнуудта ажаллахадаа, коммунис байгуулалтын хэрэгтэ, марксизм-ленинизмын агууехэ зорилгонуудта үнэн сэхээр алба хэлгэдэ Та бүхы хүсэ шадалаа, дүршэл шадабаряа хэлбэришэгүйгөөр зорюулаат. СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшээр хүдэлжэ байхадаа, социалис демократи хүгжөөхэ, манай олониитэ арадай социалис гүрэниие бэхижүүлхэ талаар шэглүүлэгдэhэн партиин хараа шугамые саашадань бэелүүлгэдэ Та, Николай Викторович, ехэ анхаралаа хандуулнат.

Манай хүндэтэ хани, нүхэр Николай Викторович, ута наhа наhалха, элүүр энхэ ябаха ба манай партиин, совет арадай аша туhада, коммунизмын илан мандахын түлөө саашадаа аша үрэтэйгөөр ажаллахыетнай үнэн зүрхэнhөө хүсэнэбди.

КПСС-эй ЦЕНТРАЛЬНА КОМИТЕТ | **СССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМ** | **СССР-эй МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕТ**

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

СОЦИАЛИС АЖАЛАЙ ГЕРОЙ НҮХЭР Н. В. ПОДГОРНЫЕ ЛЕНИНЭЙ ОРДЕНООР, «ХАДУУР БА БАЛТА» ГЭhЭН ХОЕРДОХИ АЛТАН МЕДАЛЯАР ШАГНАХА ТУХАЙ

Коммунис партиин, Совет правительствын үмэнэ ехэ габьяатай байhанайнь түлөө, түрэhөөр 70 наhатай болоhонтойнь дашарамдуулан, КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ нүхэр **Подгорный** Николай Викторовичые **Ленинэй орденоор, «Хадуур ба Балта»** гэhэн **хоёрдохи алтан медаляар** шагнаха.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшын орлогшо Т. КУЛАТОВ.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь М. ГЕОРГАДЗЕ.

Москва, Кремль.
1973 оной февралиин 16.

Венгриин Социалис хүдэлмэришэнэй партиин Центральна Комитедэй Нэгэдэхи секретарь

нүхэр Янош КАДАРТА.

Венгриин Арадай Республикын Президиумэй Түрүүлэгшэ

нүхэр Пал ЛОШОНЦИДО

Венгриин Арадай Республикын Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ

нүхэр Ене ФОГТО

Будапешт.

Хүндэтэ нүхэдүүд!

Хани барисаан, харилсан ажаллалга, туhалалсалга тухай совет-венгер договорто гар табигдаhанhaa хойшо 25 жэлэй ойн гүйсэhэнтэй дашарамдуулан, Советскэ Союзай Коммунис партиин Центральна Комитедэй, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй ба манай арадай үмэнэhөө Таанадта, танаар дамжуулан Венгриин Социалис хүдэлмэришэнэй партиин Центральна Комитедтэ, Венгриин Арадай Республикын Президиумдэ, Министрнүүдэй Соведтэ, аха дүү Венгриин бүхы ажалшадта халуун амаршалга хүргэнэбди.

Манай гүрэнүүдэй хоорондо хани барисаа байгуулгада, али бүхы талаарнь бэхижүүлгэдэ энэ договор туйлай ехэ үүргэ дүүргээ. Советскэ Союзай ба Венгриин хоорондо шэнэ түхэлэй, али бүхы талын холбоо барисаанай харилсаа хүгжөөлгэдэ бата бэхи үндэhэ hуури байгуулhан байна. Пролетарска интернационализмын, адли тэгшэ эрхын, үнэн зүрхэнэй туhаламжа дэмжэлгын, эбдэршэгүй хани барисаанай ёhо гуримуудта үндэhэлэн энэ түүхэтэ документ совет ба венгер арадуудай, социалис хани нэгэдэлтэ бүхы оронуудай үндэhэн аша туhые бэелдээ абажа, коммунизм ба социализм байгуулгада, Варшавска договорто хабаатай гүрэнүүдэй оборонно хүсэ шадалые бэхижүүлгэдэ, Европодо, бүхы дэлхэй дээрэ аюулгүй байдал тогтоолгодо аша ехэтэйгээр нүлөөлнэ.

Совет-венгер харилсаанай түүхын хойшонхи хүгжэлтөөр баталагдаhан, 1948 ондо гар табигдаhан договорой шухала ёhо гуримууд, дүримүүд 1967 оной сентябриин 7-до СССР-эй, ВНР-эй хоорондо баталагдаhан хани барисаан, харилсан ажаллалга, туhалалсалга тухай шэнэ договороор улам хүгжөөгдэhэн байна.

Үнгэрhэн 25 жэлэй турша соо манай партинуудай ба оронуудай хоорондо этигэл найдалай, үгэеэ ойлголсолгын, адли үзэл сурталай харилсаан, марксизм-ленинизмын, социалис интернационализмын ёhо гуримуудта хэлбэрншэгүй үнэн сэхэ байлгада үндэhэлhэн харилсаан тоггоо. СССР-эй партийно-правительственна делегациин hаяхан Венгриин Арадай Республикада айлшалха үедэ совет-венгер хани барисаанай эбдэршэгүй бата байлга бүри хүсэтэйгөөр харагдаа hэн. Манай арадуудай, партинуудай ба гүрэнүүдэй холбоое Советскэ Союзай ажалшад саашадаашье али болохоор хүгжөөхэ юм.

Социалис байгуулалтын бүхы hалбаринуудта, ВСРП-гэй X съездын тодорхойлон хараалhан шухала зорилгонуудые бодото дээрэнь бэелүүлгэдэ, социализмын, коммунизмын агууехэ хэрэгэй илан мандахын түлөө тэмсэлдэ шэнэ ехэ амжалтануудые туйлахыень аха дүү венгер арадта хүсэнэбди.

Манай арадуудай хэтэ мүнхын, эбдэршэгүй хани барисаан, харилсаа холбоон бэхижэг, hалбараг лэ!

Л. БРЕЖНЕВ,
КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь

Н. ПОДГОРНЫЙ,
СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ

А. КОСЫГИН,
СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ

Тошо халяагшад

Амгаланта горхоной эхиндэ Бэлшэ гэжэ нютаг оршодог юм. Мүнөө энээгүүр ябахада, хайшаашье хара — тошон, тошон, тошон.

— Манай эрхим луговодууд — коммунистнар Чимит Ринчинович Нимаев, Иван Михайлович Лужников гэгшэд эндэ ажалладаг юм, — гэжэ «Георгиевский» совхозой Амгалантын отделениие эрхилэгшэ коммунист Цыденжап Абидуевич Цыренов хөөрэнэ. — Эндэһээ гадна, мүн Нарин горхондо партиин гэшүүн Ширап Мижитович Жамбалдоржиев тошо халяана. Тиигэжэ бидэнэр сабшалан уһалха, һайжаруулха хүдэлмэри гол түлэб коммунистнуудтаа даалгаһан байнабди. Тиигээгүйдэшье аргагүй.

1973 ондо таряанай, мүн газар тариалангай бусад продуктнуудые ехээр абахын түлөө хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй бүхэсоюзна социалис мүрысөө дэлгэрүүлхэ тухай КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй, ВЦСПС-эй, ВЛКСМ-эй ЦК-гай тогтоолдо харюу болгон, эдэ луговодууд эршэтэйгээр ажаллажа байна. Тэдэнэр даалгагдаһан бүхы талмайнгаа гектар бүриһөө үнгэрһэн жэлэйхитэй жэшэбэл, 3—3 центнер ехэ үбһэ ургуулхаар шиидэнхэй.

Үнгэрһэн намартаа сабшалан дээрэ ехэхэн хэмжээнэй наг шэбхэ гаргагдаа, минеральна үтэгжүүлгэ үргэнөөр хэрэглэгдэхээр хараалагдана.

700 гектар сабшалан уһалхын тулада тошон халяагдана гээшэ. Энэ үбэл түрүүшынхеэ сабшалан дээрэ саһан тогтоогдоно. Мүнөө үедэ энэ хүдэлмэри 300 гектар сабшалан дээрэ хэгдээд байна.

Мүн иимэрхүү хүдэлмэри совхозой бусад отделенинүүдтэ ябуулагдана.

Үнгэрһэн жэлэй һүүлээр совхозой партийна комитедэй заседани боложо, газар тариалан [illegible] сабшалан һайжаруул[illegible]дал зүбшэн хэлсэгдэһэн байгаа. Энэ хүдэлмэри хүтэлбэрилхэ, хараалагдаһан хэмжээ ябуулгануудай дүүргэлтын түлөө харюусаха партийна даабари КПСС-эй гэшүүн, совхозой главна агроном П. Л. Захаровта үгтэһэн байна.

Совхоздо ямар хүдэлмэриин хэгдэжэ байһан тухай нүхэр Захаров иигэжэ хөөрэнэ:

— Манай таряашадай, механизаторнуудай гол зорилго гэбэл, юһэдэхи табан жэлэй гурбадахи шиидхэхы жэлдэ тариалан, сабшалангай үтэгжүүлгэ дээшэлүүлһэнэй ашаар орооһо таряанай, үбһэ ногооной үндэр ургаса хуряаха хэрэгтэй.

Сабшалан дээрэ абажа харабал, тус совхозойхид энэ жэлдэ нёдондонойхиһоо 2000 тонноор ехэ гэхэ гү, али бүхыдөө 9000 тонно наг шэбхэ гаргахаар түсэблэһэн байна. Үнгэрһэн намартаа ехэ хүйтэнэй эхилтэр сабшалан дээрэ 7000 тонно, кукурузын таригдаха талмайда 1000 тонно наг шэбхэ зөөгөөд байгаа.

Эртэ хабарһаа энэ хүдэлмэри үргэлжэлүүлэгдэхэ. Эгээл мүнөө һү һаалиин фермэнүүд наг шэбхээ тариалан дээрэ гаргана. Георгиевскэ отделенидэ энэ хүдэлмэри коммунист Георгий Кожемякинда даалгагданхай.

Тэрэшэлэн минеральна үтэгжүүлгэ — калийна, фосфорно, азотно үтэгжүүлгэ оруулха талмай нёдондонойхиһоо 1100 гектараар үргэдхэгдэжэ, 2000 гектарта хүргэгдэхэнь. Энэ талмай дээрэ орооһото, тэжээлэй ургамалнууд таригдахаар хараалагдана. Хамта дээрээ 700 тонно минеральна үтэгжүүлгэ оруулагдаха ёһотой. Гадна энэ жэлдэ түрүүшынхеэ аммиагай уһан хэрэглэгдэхээр түсэблэгдэнэ. 80 тонно иимэ уһан 300 гектарта сасагдаха. 50 тоннонь асарагдаад, цистернэнүүдтэ хадагалагдажа байна.

Мүнөө ажалшье эхилэнхэй. Загеоргиевка гэжэ нютагай 266 гектар тариаланда минеральна үтэгжүүлгэ оруулагдаба.

Органическа болон минеральна үтэгжүүлгэнүүдые хэрэглэхэһээ гадна, тариалан, сабшалан һайжаруулхын тулада бусадшье хэмжээ ябуулганууд бэелүүлэгдэхэ юм.

Тариалан, сабшалан дээрэ түрүүшынхеэ саһан тогтоогдоно гэжэ хэлэһэн байгаабди. Январиин һүүл багаар 1500-аад гектар наар дээрэ саһан баригдаад байба. Түрүүшээр энэ хүдэлмэри 1100 гектарта хэгдэхээр хараалагдаһан юм.

— Сабшалан һайжаруулха хүдэлмэри саг үргэлжэ хүдэлдэг лугомелиоративна отрядта даалгагданхай. Энээнэй урда тээ иимэ отряд байгуулагдаа нэрэтэй болоод, намар болон үбэлэй сагта ажалладаггүй юм һэн, — гээд совхозой агроном-мелиоратор Л. И. Алексеев хөөрэнэ. — Харин мүнөө тус отряд хэрэгтэй машина, техникээр хангагданхай, ажалаа нэгэшье үдэр зогсооногүй. Һалхита нютагта 10 гектар дээрэ шугы бүргааһан сэбэрлэгдээд байна. Наг шэбхэ зөөлгэ дээрэ тэдэнэр ажаллана.

Нийтын малай тэжээлэй баазэ бэхижүүлхын тулада байгша ондо тэжээлэй ургамалнуудай, кукурузын тарилгын талмай үргэдхэгдэхэ юм. Жэшээлхэдэ, нёдондо жэлэйхитэй сасуулбал, обёос — 200 гектар, ешмээн — 183, хара тарян — 100 гектар ехэ талмай дээрэ таригдаха.

Үрэһэ хүрэнгэ бэлдэлгэдэ ехэ анхарал хандуулагдана. Бүри намар байхада бүхы тооной үрэһэн сэбэрлэгдэжэ, хадагалагдаа һэн.

Эдэ үдэрнүүдтэ совхозой механизаторнуудта халуун хаһань оронхой. Бүхы техникээ тарилгада бэлэн болгохо ёһотой ха юм. Энэ хүдэлмэри Амгалантын отделениин коммунист Дамба Ванжиловай хүтэлбэрилдэг тракторна тарян ажалай бригадада эмхи гуримтайгаар ябуулагдана.

Юһэдэхи табан жэлэй шиидхэхы гурбадахи жэлдэ тариалан, сабшалангай ургаса эрид дээшэлүүлжэ, орооһо тарянай, үбһэ ногооной, мүн газар тариалангай бусад ургамалнуудай үндэр баян ургаса абахаар хараалагдаһан хэмжээ ябуулгануудай дүүргэлтэ совхозой партийна комитедэй, бүхы коммунистнуудай хиналта доро байна бшуу.

Г. ХАГОЕВ.

ОЙЛГУУЛХА, ТАЙЛБАРИЛХА

Бүхы совет арад дэлхэйн түрүү үзэл бодолто хүн түрэлтэнтэй хамта ССР Союзай байгуулагдаһаар 50 жэлэй ойе баяр баясхалантайгаар, политическэ ехэ дэбжэлтын оршон байдалда тэмдэглэһэн байна. СССР ороной эбтэй эетэй бүлэ соо совет арадуудай түйлаһан амжалтанууд тобойм ехэ, гайхамшаг гэжэ бүхы дэлхэйн арадууд мэдэрнэ. Түрэл Коммунис партиингаа хүтэлбэри доро, ленинскэ национальна политикые хэлбэришэгүйгөөр бэелүүлһэнэй ашаар экономическа, соёл культурын, эрдэм гэгээрэлэй талаар ехэ амжалтанууд түйлагдаа. КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй болон РСФСР-эй Верховно Соведүүдэй хамтын заседани дээрэ Л. И. Брежневэй хэһэн элидхэл болон заседаниин бусадшье материалнуудые ажалшадай дунда үргэнөөр тайлбарилан ойлгуулха хэрэгые шухала зорилго гэжэ партийна эхин организацинууд, партийна комитедүүд тон зүбөөр ойлгоһон байна.

КПСС-эй Прибайкалиин райкомой бюро эдэ материалнуудые хүн зоной дунда тайлбарилан ойлгуулха асуудалые үшөө январь һарада зүбшэн хэлсээд, зохихо тогтоол батала абаа бэлэй. КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй болон РСФСР-эй Верховно Соведүүдэй хамтын заседаниин материалнуудые саг дары шудалжа дүүргэхэ бэшэ, харин партийна организацинуудай үни удаан саг соо хүн зоной дунда ябуулха ойлгууламжын хүдэлмэриин нэгэ шата гэжэ ойлгоһон байнабди. Үшар тиимэһээ политическэ гэгээрэлэй һургуулинуудта нүхэр Л. И. Брежневэй «Совет Социалис Республиканудай Союзай 50 жэлэй ой» гэһэн элидхэлые дүрбэн хэшээл дээрэ шудалһан, зүбшэн хэлсэһэн, зохихо тобшолол хэһэн байнабди. Энэ талаар үйлэдбэри дээрэхи дотоодын нөөсэ, арга боломжонуудаа элирхэйлхэ хэрэгтэ гол анхарал хандуулагдаһан байна. Леспромхозуудай модо бэлэдхэлэй пунктнуудта, Сэлэнгын модо буулгадаг баазын цехүүдтэ, аймагай колхоз, совхозуудай фермэнүүд, гүүртэнүүдтэ лекторнууд, политинформаторнууд, агитаторнууд хүрөө.

КПСС-эй райкомой пропаганда ба агитациин таһагай хүдэлмэрилэгшэд СССР-эй байгуулагдаһаар 50 жэлэй ойн баярай хамтын заседаниин материалнуудые тайлбарилха талаар тематика зохёоһон байна. Эдэ материалнуудай тоодо «КПСС-эй XXIV съездын хараалһан ороной экономическа ба социальна хүгжэлтын программые дүүргэхэ талаар партиин ба арадай бэелүүлдэг ажал ябуулга», «СССР-эй арадуудай эбдэршэгүй хани барисаан — социализмын агууехэ түйлалта», «Үйлэдбэриин ашаг үрые дээшэлүүлгэ — СССР-эй экономическа ургалтын гол нүхэсэл». «КПСС — интернационалистнуудай парти мүн» гэхэ мэтэ темэнүүд оролсоно. Энэ хүдэлмэридэ партиин райкомой бүхы хүдэлмэрилэгшэд, промышленна предприятинууд болон ажахынуудай хүтэлбэрилэгшэд — хамта дээрээ 50 гаран хүн хабаадуулагдаа.

Аймагай «Знание» бүлгэмэй гэшүүд-лекторнууд, ажахын хүтэлбэрилэгшэд «СССР-эй 50 жэлэй ойдо зорюулагдаһан КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй, РСФСР-эй Верховно Соведүүдэй баярай заседаниин дүнгүүд» гэһэн темээр хүн зоной урда лекци уншана. Долоон хоногой четверг бүхэн лекторэй үдэр болонхой. Энэ үдэр лекторнууд урид заагдаһан, аймагай газетэдэ тунхаглагдаһан графигай ёһоор аймаг соогуураа тарадаг юм. Жэшээлхэдэ, февралиин 18-най үдэшэ 46 хүн лекци уншаа. Аймагай газетэдэ тунхаглагдаһан график соо хэн, хаана лекци уншахаб гэжэ заагдана. КПСС-эй райкомой нэгэдэхи секретарь Н. Е. Шелковников Сэлэнгын модоной баазын мебельнэ цехтэ, райкомой секретарь С. Б. Машкин — коопзверопромхоздо, аймгүйсэдкомой түрүүлэгшэ П. В. Бахаев — Итанциин леспромхозой Иркилигэй участогта гэхэ мэтээр тус график зохёогдонхой. КПСС-эй райком лекцинүүдэй саг болзортоо уншагдажа байхын хойноһоо шанга хиналта эмхидхэнхэй.

Эдэ лекторнууд ямар темээр лекци уншахаб гэжэ мүн лэ мэдээжэ байдаг. КПСС-эй райкомой нэгэдэхи секретарь Н. Е. Шелковников гол түлэб «КПСС-эй XXIV съездын хараалһан ороной экономическа ба социальна хүгжэлтын программые дүүргэхэ талаар партиин ба арадай бэелүүлдэг ажал ябуулга», аймагай Соведэй гүйсэдкомой секретарь Н. И. Самсонова «КПСС — интернационалистнууд — ленинецүүдэй парти», аймагай газетын редактор А. Т. Афанасьев «СССР — эб найрамдалай, бэеэ даанхай байдалай, социализмын түлөө арадуудай тэмсэлэй найдамтай тулгуури» гэһэн темэнүүдээр лекцинүүдые уншажа мэргэжэнхэй. «Лекторэй үдэртэ» хабаадуулагдаһан хүнүүд гансашье теоретическэ асуудалнуудые хүн зондо тайлбарилдаг бэшэ, тэрэшэлэн һүүлэй һонинууд, аймаг доторхи социалис мүрысөөнүүдэй дүнгүүд дээрэ тогтодог байна. Гэхэтэй хамта, эдэ лекторнууд КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневэй «Совет Социалис Республиканудай Союзай 50 жэлэй ой тухай» элидхэлые тодорхойгоор тайлбарилна.

Коммунистнууд болон партийнабэшэ хүнүүдые коммунис үзэлтэйгөөр хүмүүжүүлдэг манай хүндэтэ пропагандистнууд партийна эхин организаци бүхэндэ ажаллана. Тэдэнэр КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй, РСФСР-эй Верховно Соведүүдэй баярай заседаниин материалнуудые шагнагшадтаа гүнзэгыгөөр тайлбарилан ойлгуулхые оролдоно. Пропагандистнууд Я. М. Заиграев, Л. В. Черепанова, В. С. Мисюнас, А. А. Шатов, И. Ф. Новолодский, В. М. Мантатов болон бусадай хэшээлнүүд ходоодоо һонирхолтойгоор үнгэрдэг.

«Прибайкалец» колхозой түрүүлэгшэ, пропагандист А. А. Шатов, жэшээлхэдэ, ямаршье теоретическэ асуудалнуудые тайлбарилхадаа, түрэл нютагайнгаа, түрэл колхозойнгоо ажабайдалһаа баримтануудые абадаг юм. Тиимэһээ пропагандистын хэшээл бүхэн һонирхолтой болоно үгэдэг. КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй, РСФСР-эй Верховно Соведүүдэй ойн баярай заседани дээрэ Л. И. Брежневэй хэһэн элидхэл соо заагдаһан үйлэдбэриин нөөсэ, арга боломжонууд тухай пропагандист А. А. Шатов хөөрэхэдөө, түрэл колхозойнгоо мал ажалда бии байһан ехэ арга боломжонуудые тодорхой тоонууд дээрэ үндэһэлэн ойлгуулна.

Манай аймагай пропагандистнууд, политинформаторнууд, агитаторнууд, лекторнууд СССР-эй байгуулагдаһаар 50 жэлэй ойн баярай заседаниин бүхы материалнуудые ажалшадай дунда мүнөө үргэнөөр тайлбарилжа байнхай. Пропагандистнарнай хүдэлмэришэд болон хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй ажалайнь охиие, эдэбхи үүсхэлые улам бадараахын, энээнһээ уламжалан Буряад республикынгаа байгуулагдаһаар 50 жэлэй ойе нэрэтэй түрэтэйгөөр угтахын түлөө шармайн оролсоод, тэмсэжэ байна.

Я. ДУНАЕВ.
КПСС-эй Прибайкалиин райкомой партийна гэгээрэлэй кабинедые даагша.

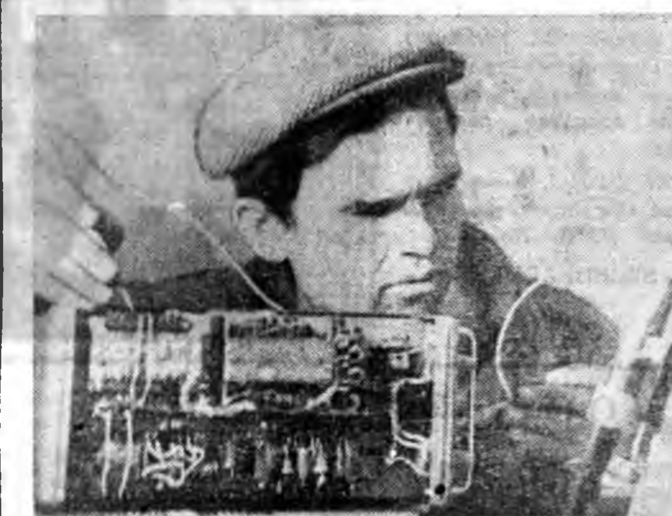
ҺАЙН ШАНАРТАЙ ПРОДУКЦИ

Сэлэн-Дүүмын заһабарилгын механическа заводой коллектив табан жэлэй 3-дахи жэлэй эхинһээ амжалта туйлажа эхилбэ. Тус коллективэй гол зорилгонь — һайн шанартай ехэ продукци гүрэндэ тушаалга болоно. Энэ зорилгоёо тэдэнэр бэелүүлжэ эхилээ. Январь һара соо заводой коллектив продукци бүтээн гаргаха түсэбөө 103,5 процент дүүргэһэн байна. Тусхайлан хэлэбэл, 60 вагон-гэр түсэбэй ёһоор барихын орондо, 65 гэр бариһан байха юм. Модо отолдог «Р-63-5» маркын хюрөө түсэбэй ёһоор 62-ые хэхэ байһан аад, тэрэнээ 67-до хүргэбэ.

Һайн шанартай продукци ехээр бүтээхын түлөө дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ Иван Волосатов, Валерий Куракин, Владимир Таров гэгшэд түрүүлжэ ябана. Завод дээрэ түрүүшүүл үдэр бүри олошорно.

Б. ШИРЕТОРОВ.

Сэлэнгын аймаг.

Табан жэлэй шиидхэхы гурбадахи жэлдэ шэнэ амжалта туйлаха, бии байгаа түхеэрэлгэнүүдээ ашагтайгаар хүдэлгэжэ, промышленна предприяти, организацинуудые, эмхи зургаануудые, электрын элшэ хүсөөр таһалгаряагүй һайнаар хангаха уялга абаһан Улаан-Үдын ТЭЦ-эй коллектив жэлэй түрүүшын үдэрнүүдһээ ажалайнгаа эршэ шангадхажа байна.

ТЭЦ-эй коллектив бага гаргашатайгаар, һайн шанартай продукци ехээр гаргаха гэһэн уряатай Бүхэсоюзна социалис мүрысөөндэ оролсоо. Абаһан уялгануудаа дүүргэхын түлөө мүрысөөн цехүүдэй, таһагуудай коллективүүдэй дунда үргэнөөр дэлгэрбэ.

Хиналта шалгалтын приборнуудай, автоматикын цехэй коллективэй энэ мүрысөөндэ дүүргэхэ үүргэнь ехэ юм. Тэдэнэр ТЭЦ-эй бүхы оньһото түхеэрэлгэ хинан шалгаха, электронно автоматика һаадгүйгөөр хүдэлгэхэ уялгатай. Цехэй мэргэжэлтэд, хүдэлмэришэдэй өөһэдынгөө уялгада харюусалгатайгаар хандабал, түхеэрэлгэнүүд саг соогоо шалгагдажа, хэрэгтэй заһабари хэгдэжэ байдаг. Электронно автоматика, оньһон приборнууд ТЭЦ-эй котёл, агрегадуудай, ондоо түхеэрэлгэнүүдэй ямараар хүдэлжэ байһые хинан шалгажа, тодорхойлжо байдаг.

ТЭЦ-эй коллектив үбэлэй хүйтэндэ түхеэрэлгэеэ һайнаар харуулһалжа, һаадгүйгөөр хүдэлгэжэ байна. Республикымнай городуудта, хүдөө тосхонуудта электрын элшэ хүсэн таһалгаряагүйгөөр дамжуулагдана.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: хиналта шалгалтын, автоматикын цехэй түрүү слесарьнууд Алексей Калиниченко (дээдэ зураг), Виктор Волков электронно автомадуудые шалгажа байна.

П. БУРМАКИНАЙ фототекст.

НАЦИОНАЛЬНА ОКРУГУУДҺАА МЭДЭЭСЭНЭ

ЛЕНИНЭЙ НОМУУД—ЧУКОТКЫН ОРОШОДТО

Чукоткын Тундрада ажалладаг орошодой бригада б[illegible] политическэ литературын библиотечкэнүүд бии болго[illegible] Орошон ямаршье сагта хэрэгтэй номоо шэлэн абаха а[illegible] Чукча хэлэн дээрэ хэблэгдэн гараһан Владимир Ильич[illegible]нэй зохёолнууд тэрэ библиотечкэнүүд соо олон. Тэдэн[illegible]до «Совет засаг гэдэг юун бэ?», «Мүрысөө яажа э[illegible] хэб?» гэхэ мэтэ зохёолнуудынь ороно. М. Горькиин, [illegible] Крупскаягай Ильич тухай дурдалганууд библиотечкэн[illegible] бии юм.

Чукча хэлэн дээрэ гараһан үшөө нэгэ ном орошод[illegible] гадануудта һаяхан эльгээгдэбэ. Магаданай номой [illegible] В. И. Ленинэй зохёолнуудай суглуулбари хэблэн гарга[illegible]рээн соонь «О нашей революции», «Лучше меньше, [illegible]ше» болон бусад зохёолнуудынь оролсоно.

Эндэхи номой хэблэлэй редактор М. П. Легковой [illegible]лээр «Чукоткын лениниана» бии болгогдожо эхилһэн[illegible] Уэлен тосхоной далайн ан агнагшын чукча һ[illegible]анай [illegible] М. П. Легков Хабаровскын багшанарай институт а[illegible]тай дүүргээд, һүүлээрнь Москвагай партийна лээлэ [illegible]лиин журналистикын отделени түгэсхөө. Май Павлов[illegible] Ленинэй зохёолнуудай суглуулбариин редактор, оро[illegible]рэл хэлэн дээрэ өөрөө оршуулга хэһэн юм.

Е. ДЕНИС[illegible]
ТАСС-ай [illegible]

Чукотско национальна округ.

ИИМЭ «БУРАНДА» БАЯСАН[illegible]

Рыбинскэ мотоор бүтээлгын заводто хэгдэһэн «Бур[illegible]жэ нэрэтэй 75 мотонарт Таймырта эльгээгдэбэ. Эд[illegible]нанууд Норильск-Дудинка гэһэн трассада һаяхан ту[illegible] гараһан юм. Хойто зүгэй хүн зоной заншалта транс[illegible] ородо хүллэдэг шаргада орходоо эдэ машинанууд ү[illegible] гэжэ элирүүлэгдээ.

Хэды зузаан саһатай байбашье һаань, «Буран» ч[illegible] 60 километр зай гаталха аргатай. Тэрээн дээрэ о[illegible] хоёр хүн хүдэлнэ. Энэ мотонартын двигатель 36 [illegible] хүсэтэй. Тиимэһээ 300 килограмм ашаатай тэргэ [illegible] ябажа болохо. Газаа талаһаань мотороллертой адл[illegible] моорнүүдэйнь орондо гусеницанууд табигданхай.

Холын хойто зүгэй хүдөө ажахын мэргэжэлтэдэй [illegible] жэл дээшэлүүлхэ һургуулида һуралсагшадай прог[illegible] «Буран» гэжэ мотонартануудые ашаглаха дүрим шу[illegible] оруулагданхай. Мэргэжэл дээшэлүүлхэ энэ һургуу[illegible]най ороной оро үсхэбэрилдэг ажахынуудай бүхы б[illegible]нууд мүнөө һуралсажа байна.

А. ЩЕГЛЕН[illegible]
ТАСС-ай [illegible]

Таймырай национальна округ.

ГЕОЛОГУУД НЭМЭБЭ

«Эндэ орошод, загаһашад ажаһуудаг» гэжэ Нарь[illegible] тухай мэдээжэ дуун соо хэлэгдэдэг. Ненецэй на[illegible] округто ажаһуугшадай угай эдэ мэргэжэлтэдтэ ге[illegible] һаяхан нэмэбэ.

Округой газар дайдада нефть болон газ бэдэрэлгэ [illegible]татай ябуулагдана. Васильковско ба Лаявожско ү[illegible] ашаглалгада оруулагданхай. Нефть шэнжэлгын таба[illegible] спедициин хүдэлмэрилэгшэд шэнэ скважинануудые ү[illegible] байна. Нарьян-Марта дүтэхэнэ геологуудай шэнэ т[illegible] тосхон бодхоогдоод, мянгаад хүн ажаһууна. Ненецкэ [illegible] баялиг шэнжэлэгшэдэй мэдэлдэ 4,5 километр гүнзэ[illegible]рэтэр газар үрэмдэхэ хүсэ ехэтэй техникэ үгтэнхэй.

Эндэхи геологууд байгша ондо 60 мянган мет[illegible] үрэмдэхэ зорилготой. Энэнь нёдондонойхиһоо хоёр да[illegible] болоно. Ажалаа түргэдхэхын тула вышкэнүүдээ тэ[illegible]дань ондоо тээшэнь зөөжэ абаашана. Хүсэ ехэтэй [illegible] трактораар үрэмдэлгын хоёр вышкэ һаяхан 8 ки[illegible] зайда шэрэжэ абаашаа. Тиигэжэ шэнэ скважинын ү[illegible]гэ болзорһоо нэгэ һара урид эхилэгдэһэн байха юм.

Ю. НИКОН[illegible]
ТАСС-ай [illegible]

Ненецэй национальна округ.

ТОСХОНДО—ТЕАТРАЙ ХОЁР КОЛЛЕКТИВ

Тигиль гэжэ коряк тосхондо эдир харагшадай [illegible] хидхэгдэбэ. Ю. Хазановай зохёолоор табигдаһан [illegible] в горошину» гэжэ зүжэг эндэхи үхибүүд һаяар хара[illegible]

Эндэхи арадай театрай артистнар театрта дура[illegible] үхибүүдые шефтээ абаһан байна. Тосхондо ажаһууд[illegible]шод, малшад, барилгашадай дунда арадай театрай [illegible]тивэй табиһан зүжэгүүд мэдээжэ болонхой. Тэрэнэй [illegible]туарта мүнөө үеын зүжэгүүд, ородой классическа зо[illegible]гиин зохёолнууд оролсоно. Жэшээлэн хэлэбэл, А. Н. [illegible]скиин «Не все коту масленица» гэжэ зүжэгэй [illegible] һаяхан эндэ болоо.

Арадай театрай артистнар жэл бүри нютагайхи[illegible] урда тоосодог байна. Тэдэнэр рольнуудые яажа гүй[illegible] тухайгаа, үйлэдбэри дээрэ, театрта яажа зэргэ хүда[illegible] хайгаа хөөрэжэ үгэдэг, харагшадай һанамжа, дура[illegible]дые шагнадаг заншалтай. Иимэ уулзалгануудай [illegible] театрта ажаллаха дуратайшуул бүри олошорно.

М. ЖИЛ[illegible]
ТАСС-ай [illegible]

Корягай национальна округ.

Түсэбтэ табан жэлэй түгэлдэр алхамууд

СИБИРЬ: ЕРЭЭДҮЙ ЭНДЭҺЭЭ ЭХИТЭЙ

Баруун ороной нэгэ журналист Сибирьтэ ерээд ошоходоо, оншотой тодоор иигэжэ хэлээ һэн: «Энэмнай ерээдүйдэ туйлай ехэ удха шанартай хизаар болохо». Нефть гү, али газай, алмаз гү, али шулуу нүүрһэнэй барагдашагүй ехэ баялигуудай олдохо бүринь олон үеын хүнүүд Сибирь ба Алас-Дурнын баялигууд тухай үльгэр домог зохёодог байһан юм. Һүүлэй 50 жэлэй турша соо эндэ олдоһон ашагта малтамалнуудай хэбтэшэ тухай буржуазна хэблэл бэшэхэдээ, эдэ баялигуудые Совет орон гансааран ашаглажа хүсэ хүрэхэ, шадаха гээшэ гү? гээд асууна...

Норвегиин «Арбейдербладет» газетын хүдэлмэрилэгшэ г-н Юхансенэй ехэ статьяе һаяхан уншааб. Сибирь болон Алас-Дурнын байгаалиин баялигуудые бүри үргэн ехээр ашаглаха тухай бэшэнэ. «Мүнгэ зөөриин, технологиин дутагдал — ородуудай һаналаа табиха гол асуудал», «Зорилгонуудынь айхабтар ехэ, тиимэһээ ородууд өөһэдынгөө хүсөөр эдэ бүгэдые шиидхэжэ шадахагүй ха даа» гэжэ автор батална. Тиимэһээ хариин оронуудһаа мүнгэ зөөри, техникэ абаха ёһотой болоно гэхэ һанаатай ха.

Ороной зүүн зүгэй районуудые шэнжэлэн ашаглалгын түүхэ эдэ асуудалнуудта зарим тэды харюу үгэнэ. Гэбэшье ойрын ерээдүйдэ дүүрэн харюу үгтэхэ. СССР-эй Госпланай баримтанууд иимэ: Совет засагай жэлнүүдтэ бүхы оронууд доторхи промышленна үйлэдбэриин хэмжээнэй зуу шахуу дахин нэмээ һаань, Баруун Сибирьтэ — 869, Зүүн Сибирьтэ — 242 дахин ургаа. Харин журналистнуудай нэгэн — Норвегиин үшөө нэгэ — «Афтенпостен» гэдэг газетын хүдэлмэрилэгшэ Нильс Мортен Удгорьдь иигэжэ бэшэһэн байна: «Оронойнь хүн зоной ойролоол 10 процентын ажаһуудаг Сибирьтэ, Алас-Дурнын районуудта энэ табан жэлэй үеэр һомологдоһон мүнгэ зөөриин 30 процентнь үгтэхэ байха». Түсэбтэ юһэдэхи табан жэлэй туршада орон доторхи промышленна үйлэдбэриин хэмжээн 47 процентээр, харин зүүн районуудтахи промышленна үйлэдбэриин хэмжээн 60 процентээр дээшэлхэ гээд нэмээхэ шухала.

Ороной зүүн районуудай алинииншье иимэ хурдан түргөөр хүгжэжэ шадаха. Камчаткаһаа эхилэе. Эндэ 10 мянга тухай хүн ажаһуудаг гэжэ 1912 оной экономическа шэнжэлэл дотор хэлэгдэһэн юм. Мүнөө эндэхи зоной тоо 30 дахин олошороо. Камчатка хүн зонойнгоо тоогоор Исландиие хүсөөд, экономическа хүгжэлтөөрөө тэрэнэй хэмдэ хүрэнхэй. Түсэбтэ табан жэлэй турша соо областиин арадай ажахые — промышленность, тариан ба мал ажал, загаһа барилга — хүгжөөлгэдэ 1 миллиард 200 миллион түхэриг гаргашалагдаха. Энээнэй табанай дүрбэн хубинь ниитэ гүрэнэй бюджедһээ һомологдохо.

Эрхүү хотодо хэблэгдэн гарадаг байһан «Сибирь» газетэдэ 1908 ондо иигэжэ бэшэгдээ һэн: «Камчатска, Чукотско хахад арал... урагшаа дабшахаһаа байтагай, удаа дараалан уруугаа орожо байна». Хаанта Россиин олонхи нютагууд иимэ тулюур байдалтай байгаа. Мүнөө тад ондоо болонхой. Чукоткотой хилэлдэг Магаданай областиин карта дээрэ дүрбэн хото, хэдэн арбаад тосхон ба прииск, горно-шанаржуулгын комбинадууд, уурхайнууд, заводууд, шахтанууд бии. Хэзээ нэгэтэ хүр саһан доро дууран һажажа байһан хизаар промышленна, техническэ хүгжэлтын нютаг болонхой. Жэшээлхэдэ, «Хойто зүгэй толон» гэжэ тамаржа ябадаг электростанци 01 номертой юм. Ороной бүхы заха булангуудһаа һайн дураараа Колымада ерэһэн 2000 хүн Синегорье гэжэ гоё һайхан нэрэтэй хотые, ороной зүүн зүгтэхи эгээн ехэ — Колымагай ГЭС-ые барижа байна. Үргэн дэлюун Сибириин газар дайдаар багсааха болоо һаа, эндэ дүтэхэн Билибинскэ атомна электростанци баригдана.

Энэ хизаарай хурдан түргөөр хүгжэн һалбаржа байһые иимэ тоо, баримтанууд гэршэлнэ. Бүхы дэлхэй дээрэхитэй сасуулбал, совет Хойто зүгтэ хүн зоной тоо түргэ түргөөр нэмээ. Жэшээлхэдэ, 11 жэлэй турша соо — 1959 онһоо 1970 он болотор — Магаданай областиин улад зон 1,5 дахин олошорһон байна. Мүнөө зуу мянга гаран хүн Магадан хотодо ажаһууна.

Хахад миллионһоо дээшэ зонтой индустриальна ехэ хото — Хабаровск баһал иимэ намтартай. 140 гаран промышленна предприяти, барилгын эмхи эндэ хүдэлнэ. Хотын ажалшад турбина, дизель, далайн судна, кабель бүтээдэг, эм дом гаргадаг. Эндэхи барилгашад революциин урда тээхи Хабаровскда бии байһан бүхы гэрнүүдһээ олон байшангуудые нэгэ жэлэй хугасаа соо бодхооно бшуу...

Примори — оронойомнай «далайн гол үүдэн». Манай орон Владивосток, Находко хотонуудаар дамжуулан, дэлхэйн 56 оронтой худалдаа наймаа хэнэ. Эндэ туйлай ехэ хубилалтанууд болоо. 50 жэлэй урда тээ Золотой Рог гэжэ тохойдо хэндэшье хэрэггүй хоёр заахан судна үлэһэн гэдэг. Сагаантан, интервентнүүд бэшыень абаашаһан байгаа. Мүнөө загаһа барилгын 2742 судна далай дээрэ гарана. Үнгэрһэн табан жэлэй турша соо (1966—1970 онууд) Алас-Дурнын пароходство ашаа зөөлгэеэ хоёр дахин нэмээшэн байна. Энэ табан жэлдэ бүри ехэ ашаан зөөгдэхэ. Манай орон доторхи эгээн ехэ порт Врангелиин тохойдо баригдажа байна. Эндэ жэлэй турша соо 35 миллион тонно ашаан тээгдэхэ, буулгагдаха. Врангелиин тохойдо баригдаһан, тусхай шэглэлтэй причалнууд нэгэн доро 60 судные хангаха. 100—150 мянган тонно уһа түрихэ хүсэтэй корабльнуудые оруулха аргатай.

Иимэ ехэ хэмжээнэй худалдаа наймаа хэхын тула хүгжэнги промышленность хэрэгтэй: юундэб гэхэдэ, модо, нефть, руда, шулуу нүүрһэ, станок, автомашинануудые хариин оронуудта худалдахын тула оронойнгоо нүгөө захаһаа нишэнь зөөхэгүй ха юмши.

Алас-Дурнын промышленность түргөөр хүгжэжэ байнхай. Революциин урда тээ энэ хизаар ороной продукциин ойролоол 0,009 хубииень үйлэдбэрилэн гаргадаг байһан юм. Мүнөө «Амурсталь» завод жэлдээ 1 миллион тонно булад хайлуулна. «Дальдизель» завод 150-һаа 300 хүрэтэр мориной хүсэтэй мотоорнуудые, 400 ба 860 мориной хүсэтэй машинануудые бүтээдэг. Днепрогэсһээ гурба дахин ехэ хүсэтэй Зейскэ ГЭС-эй барилга дээрэ эршэтэ ажал бурьялна. Энэ мүрэн һаяхан хаагдаа. Новоспасска цементын завод жэлэй турша соо 2,3 миллион тонно продукци үгэдэг болохонь.

Саг хубилжа, ороной зүүн зүтэй байгаалиин баялигууд бүри ехээр ашаглагдадаг болоо. Ороноо хүгжөөхэ түрүүн түсэбэй — Россие электрижүүлгын түсэбэй — зүбшэн хэлсэгдэжэ байхада, эрхим машинануудаар зүүн районуудай баялигуудые ашаглаха хэрэгтэй гэһэн эрилтэ В. И. Ленин табиһан һэн. Хадааһанһаа эхилээд, мориной таха хүрэтэр бүхы юумэн урданьондоо тээһээ Сибирьтэ, Алас-Дурнада асарагдадаг байгаа. Харин мүнөө Новосибирск хото ороной машина бүтээлгын томо түб болонхой. Красноярск хото ороохо тарян хуряадаг комбайнһаа эхилээд, телевизор хүрэтэр орёо нарин машина, техникэ бүтээн гаргана. Кузбасс хото шахтада тодхогдодог түхеэрэлгэнүүдые бүтээнэ. [illegible]скын двигатель[illegible] суднанууд СССР-э[illegible]нүүдээр, далайнууд[illegible]марна...

Ороной зүүн р[illegible] байгаалиин баялигу[illegible]гэ жэгдээр ашаг[illegible]рилго парти, пра[illegible] табяа. Братска [illegible]мышленна бүлэг[illegible] ашаглагдажа [illegible] 120 предприяти[illegible] бүтээгдэжэ байһа[illegible] үргэн далайсатай[illegible]лэгдэнэ. Яхадта Г[illegible] дахаар түсэблэгд[illegible]

Советскэ Союз э[illegible]нуудайнгаа байгаа[illegible]лигуудые өөрын[illegible] ашаглаха зуураа, б[illegible]рэнүүдтэй, тодорхо[illegible]лэбэл, Алас-Дурна[illegible]шэ — Японтой [illegible] холбоо байгуулха[illegible] хэнэ. Врангелиин [illegible] баригдажа байгаа [illegible] тодхогдон табигдах[illegible]рэлгэнүүдые Япон[illegible]дажа абаха хэлсэ[illegible]лагданхай. Эрэмы[illegible] миллион долларо[illegible] болохо. Байгаали[illegible] Яхадһаа Япон аба[illegible]хай хөөрэлдөөнүүд[illegible]

Сибириин, А[illegible] байгаалиин баялигу[illegible]ветскэ Союз гүйсэ[illegible]ха аргатайшье һаа, [illegible] талада ашагтай хэ[illegible] энэ асуудал шиидх[illegible]домжолно.

Юрий ШЕБА[illegible]

Буряадай АССР-эй 50 ЖЭЛ

ТЕАТР— уран бэлигэй булаг

«НАЦИОНАЛЬНА театр зада үндэһэ яһатанай болбосоролой тэмдэг, ямаршье арад, ямаршье үндэһэтэн, ямаршье хэлэтэн ехэ, бага шье бол, бэеэ дааһан, үгышье бол, өөрын театртай байхые тэрээгээрээ омогорхоор хүсэдэг юм»,—гэжэ агуу ехэ ород драматург А. Н. Островский үнгэрһэн зуун жэлэй тэнгээр бэшэһэн байгаа.

Зүб лэ даа, ямаршье арад өөрынгөө түрэл хэлэн дээрэ зүжэг хараха дуратай байдаг. Тус хэлэгдэһэнэй зүб байһые олон арадай соёлой түүхын жэшээ дээрэ хараж болохоор.

Хаанта Россида грузин, украин, белорусс мэтын болбосоронгишье арадууд үндэһэн театраа хүгжөөхэ арга боломжогүй байгаа бшуу. Тиихэдэнь бусад арадууд театртай болохо тухайдаа мэдэшэхэһээ ондоо аргагүй байһан.

Имагтал Агуу ехэ Октябриин хубисхал илажа, алибаа дарлалтые усадхан, ехэшье, багашье элдэб яһанай арадуудта үндэһэн соёлоо хүгжөөхэ адли тэгшэ арга боломжо олгоо.

Манай ороной дэбисхэр дээрэ оршодог 15 союзна, 20 автономито республиканудай, автономито областьнуудай театрнуудай сценэ дээрэ үдэшэ бүхэндэ тоодоон яһатанай хэлэн дээрэ зүжэг табигдажа, инаг дуурэн үзэн ядалга тухай харуулан үгэнүүдэй соностодог. Энэнь ленинскэ национальна политикын илан мандаһанай агуу ехэ жэшээ болоно үгэнэ ха юм. Тэрэ тоодо буряад хэлэн дээрэ манайн болон ород классигуудай, совет авторнуудай зохёолнууд табигданал!

Мэргэжэлтэ буряад театр бии болгогдоһоор дүшөөд жэл үнгэрөө. 1932 ондо, засагай тусхай тогтоолой ёһоор, Буряад орондо өөрын театр бии болгогдоо һэн. Өөрын театртай болохын тулада республикын партийна организаци, совет эмхи зургаан, онсолон хэлэбэл, Гэгээрэлэй наркомат эмхидхэлэй горитойхон хүдэлмэри ябуулһан юм.

Гэхэ зуура, үндэһэн буряад театр үшөө эртэ мүндэлһэн юм даа. Революциин болон граждан дайнай үедэ мүндэлһэн, тиимэһээ буряад театр агуу Октябриин үри мүн.

1918—1922 онуудта революционно хүдэлөөнэй долгин соогуур Буряад ороной олон нютагуудта гар бэшэмэл драматическа зохёолнуудые элбэгээр дэлгэрһэн юм. Энэ нютагуудта боложо байһан соёлой хубисхалай шэнжэтэй зүжэгүүдые зохёодог, театральна һайн дурын бүлгэм эмхидхэжэ, табидаг байгаа.

Театральна искусствын уран һайханай бүлгэмүүдэй эдэбхи үүсхэл бүришье үргэдэжэ, һүүлэй һүүлдэ олон үйлэтэй зүжэгүүд бэшэгдэдэг болобо. Эрхүүгэй областиин буряад һууринуудта И. Г. Дадуевай «Һураһан—далай, һураагүй—балай» гэжэ нэрэтэй гурбан үйлэтэй комеди ехэ амжалтатайгаар, удаан саг соо табигдаһан байна. Тэрэнии 1921 ондо багшанар, һурагшад бэлдэжэ, Эрхүү хотодо зарлагдаһан буряад зоной эмхидхэлэй суглаанай делегадуудта харуулһан байха юм. Зүүн бэеын буряадууд мүн лэ зүжэгүүдые олоор зохёожо табидаг байгаа. Театральна һайн дуранай бүлгэмэй ажал ябуулга, жэшээнь, Агада ехээр хүгжэжэ, мэргэжэлтэ театрай түхэлэй болоһон юм. Тэрэ коллектив өөрын гэртэй, һайн дураараа ходо наададаг актёрнуудтай, һонин репертуартай болоһон байгаа. Заримдаа түлөөһэтэй зүжэгүүдые табижа туршадаг һэн.

Гэбэшье һайн дуранай бүлгэмүүдэй үндэһэ һуури дээрэ буряад мэргэжэлтэ театр гансата бии боложо шадаагүй һэн (Волго шадар ажаһуудаг арадуудай—мари, чуваш, мордва яһатанай мэргэжэлтэ театр граждан дайнай үедэ һайн дуранай театральна бүлгэмэй үндэһэн дээрэ байгуулагдаһан түүхэтэй). Буряад ороной хоёр боложо хубаарһан ушар (баруун талань—РСФСР-тэ, зүүн талань—ДВР-тэ) тэрээндэ һаад ушаруулаа. Мүн баһа Ага һууринай бусадһаа таһархай байһаниинь, нютаг нютагай хэлэнэй хоорондохи илгаа баһал шалтаг боломжоо юм бэзэ.

Тэрэ үеын буряад зүжэгүүдэй авторнууд хэнһээ һургаал абадаг гол удхаяа, образуудаа хаанаһаа олодог байгаа гээшэб? Зариманиинь зорюута, нүгөөдүүлынь өөһэдөөшье хүсэд мэдэрэнгүй, агуу ехэ ород литературын жэшээ дээрэ һурадаг, ёһо заншалыень халан абадаг бэлэй. Харин образуудаа, зүжэгэйнгөө удхые буряад зоной ажабайдалһаа олодог байгаа бэзэ. Зарим образууд арадай аман зохёолһоо абтадаг һэн. Арадай аман зохёол хэлэнэй, уран найруулгын талаар һайн жэшээ боложо үгэдэг байһан.

Ород интеллигенциин ажаһууһан лэ газарта һайн дуратанай театр эмхидхэгдэдэг байгаа. Түрүүшын буряад актернууд тэдэнһээ жэшээ абажа, наадажа байһан геройнуудаа зураглан харуулжа шададаг һэн. Буряад бүхы зүжэгүүд соо **арадай уран бэлигэй булаг** дэбэрһэн шэнги байха: арадай дуунууд дуулагдаха, олоной хабаадалгатай наада-энеэдэн болохо.

Мэргэжэлтэ буряад театрай мүндэлхэдэ, «эгээл түрүүшын үлгые хүдэлгэһэн» зон гэхэдэ, ород режиссернууд Е. П. Просветов, В. Г Брауэр, А. В. Миронский, А. С. Африканов, С. А. Венкендорф гэгшэд байгаа.

Тэдэнэр лэ түрүүшын мэргэжэлтэ буряад артистнарые хүмүүжүүлжэ, һургажа, сценэ дээрэ наадажа эхилхэдэнь, тон анхаралтайгаар ажаглан, бэлиг шадабарияа мүлихэдэнь, нилээд ехэ туһа хүргэһэн байха.

Гушаад онуудта залуу буряад театр 6—7 сезоной туршада гайхалтай түргөөр ургажа, түрүүшын гэнэхэн зүжэгүүдһээ эхилээд, Шекспирэй «Отеллые», Гольдониин «Хоёр ноёдой зарасые», Горькиин «Васса Железновае» табижа захалаа. Удангүй «Баяр» гэжэ хүгжэмтэ драма, «Энхэ-Булад баатар» гэһэн оперо табигдаа бэлэй. Ингэжэ тон богонихон болзор соо манай театрай хүгжэлтын ехэ зам дээрэ гараһаниинь манай ороной бусад үндэһэтэнэй театрай түүхэдэл тон адли.

1932 ондо Буряад орондо нээгдэһэн театр хадаа баталгата документ соо «хүгжэмтэ драмын театр» гэжэ нэрлэгдэһэн. Түрүүшынь үдэрһөө эхилжэ, тэрэ театрта 15 хүнһөө бүридэһэн хүгжэмэй оркестр хүдэлөө. Тэдэнние дүршэлтэй хүгжэмшэ, композитор П. М. Берлинский хүтэлбэрилдэг һэн. Бүхы зүжэгүүд хүгжэмтэй байдаг, концертнүүд табигдадаг һэн.

Республикын хүтэлбэрилэгшэд театрые хүгжэмэй шэглэлтэй болгохо гэжэ оролдон, ород хүгжэмшэдые, композиторнуудые уридаг байгаа. Тиигэжэ Буряадай хүгжэмтэ театр ород болон буряад искусствын хүдэлмэрилэгшэдэй хани барисаата ажал ябуулгын оршондо урган хүгжөө.

1940 ондо Москвада буряад искусствын декадын болоходо, М. П. Фроловой «Энхэ-Булад баатар» оперо табигдажа, ниислэл хотын хүн зонние ехээр гайхуулаа, баярлуулаа һэн. Тэрэнние найруулан табилгада ород совет искусствын элитэ ехэ ажал ябуулагшад-балетмейстренүүд Игорь Моисеев, М. С. Арсеньев, композитор П. М. Берлинский, уран зураашан Г. Кигель, хүгжэмэй талаар режиссер И. М Туманов, дирижёрнууд М. В. Борчхадзе, К. К. Тихонравов болон бусад нүхэд эдэбхитэйгээр хабаадаа. Нэрлэгдэһэн оперо олониитын зүгһөө һайн сэгнэлтэдэ хүртөө.

Тэрэ гэһээр олон жэл үнгэрөө. Мүнөө оперо болон баледэй театрай сценэ дээрэ хэдэн олон үндэһэн оперо, баледүүд табигдана.

Х. Н. Намсараевай нэрэмжэтэ буряад драмын театр соёлой оюун гуламта болонхой. Түрүүшээр буряад авторнуудай бэшэһэн зохёолнууд табигдадаг байһан аад, һүүлдэнь Шекспирэй, Шиллерэй, Гольдониин, Горькиин зохёолнууд харуулагдадаг болоо. Мүнөө үеын совет драматургнуудай бүтээлнүүд табигдана. Тэрэ тоодо хоёр украин авторнуудай—А. Корнейчугай «Платон Кречет», Ю. Яновскиин нэгэ зүжэг табигдаа.

50—60-аад онуудта буряад драмын театрай репертуар бүри баяжаа. С. Михалковой «Хабшаахайнууд», Н. Погодиной «Кремлевско куранта», И. Франкогой «Хулгайлагдаһан жаргал», А. Корнейчугай «Калинын шугы», Я. Галанай «Алтан бүргэдэй һүлдэ доро», А. Макаёногой «Хүлисэжэ хайрлыт», «Левонихын дүхэриг» болон туркмен, казах авторнуудай зүжэгүүд амжалтатайгаар табигдаһан байха юм. Тэдэнэй зариманиинь буряад хэлэн дээрэ оршуулагдаад, нүгөөдүүлынь ородоор харуулагдаһан.

Һүүлэй үедэ Х. Н. Намсараевай нэрэмжэтэ театрта Башкирай арадай поэт, Гүрэнэй шангай лауреат М. Каримай «Айгулиин сэнхир орон», Ленинскэ шангай лауреат Ч. Айтматовай «Улаахан пулаадтай уляангирхамни» гэһэн зохёолнууд зүжэг болгогдон табигдажа, олоной анхарал татаа. Казах зохёолшо Д. Мусреповэй «Козы-Корпеш ба Баян-Слу» гэһэн зүжэг һаяхан табигдаба.

Театр интернациональна холбоо барисаагаа үргэдхэхынгөө хажуугаар, өөртөө табигдаһан буряад зүжэгүүдээ ондоо театрнуудта дамжуулан үгэдэг заншалтай болоо. Жэшээнь, Ц. Шагжинай «Шүдхэртэй сүндүүг» МНР-тэ, Болгарида, тэрэнэй «Будамшуу» гэһэн комеди Хакасай, Татарай, Башкирай, Түвын, Хальмагай театрнуудта табигдаа. Тиимэ жэшээнүүд угаа олон.

Манай буряад драмын театрай коллектив мэргэжэлээрээ нилээд ехээр урган хай. Театрнуудай бүхэсоюзна фестивалиин үнгэргэгдэхэдэ, Буряадай драмын театр «Улаахан пулаадтай уляангирхамни» гэһэн зүжэг харуулжа, Зүүн Сибиириин театрнуудай дунда 1-дэхи һуури эзэлээ һэн. Асель боложо наадаһан Л. Дугарова эрхим гэжэ сэгнэгдээ.

1969 ондо манай театр Москвада гастроль хээд, зургаан зүжэг харуулһан юм. К. Тренёвой «Любовь Яровая», В. Шекспирэй «Лир хаан» гэһэн зүжэгүүд тэ угаа ехэ амжалта тудаа. Мэдээжэ шүүмжэлэгшэ, искусство шэнжэлдэг эрдэмэй доктор К. Л. Рудницкий «Лир хаанние» табиһан Ф. Сахировай найруулгые зоримгой, һонирхомоор гэжэ сэгнээ.

А. С. Пушкинай нэрэмжэтэ Московско драмтеатрай ахамад уран зураашан «Лир хаанай» шэмэглэлые үндэрөөр сэгнээ.

Юрэнхы дээрэнь хэлэбэл, Буряадай театрнууд түрэл арадайнгаа үндэһэн соёлые улам бүри баяжуулан, саашань хүгжөөжэ байна. Манай театрнууд харагшадаа интернациональна ёһоор хүмүүжүүлжэ, сэгнэшэгүй ехэ үүргэ бэелүүлнэ бшуу.

В. НАЙДАКОВА,
искусство шэнжэлдэг эрдэмэй кандидат, соёлой институдай доцент.

Улаан-Үдын кондитерскэ фабрикын түбэй лабораторидо конфетэ, печени, вафли гэхэ мэтын анализ нарин нягтаар шалагдажа гарадаг. Тус лабораторидо залуу лаборантнууд, ВЛКСМ-эй гэшүүд Зина Калашникова, Галя Липина, Наташа Куликова гэгшэд ажалдаа амжалта туйлана.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Галя Липина, Наташа Куликова гэгшэдэй анализ хэжэ байхыень харанат.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

Ажалшадай бэшэгүүдһээ

ҺОНИРХОЖО ХАРАХА ҺЭН

Һүүлэй жэлнүүдтэ хүдөө нютагуудай түхэл шарай танигдахаар бэшэ болотороо хубилжа, гоё һайхан боложо байнхай.

Жэшээ болгон Хориин аймагай Тээгдэ тосхонние хаража үзэе. Эндэ шэнэ гэрнүүд олоор баригдаа. Үйлсэнүүдтэнь электрын гэрэл яларна. Эндэхи леспромхозой, мүн совхозой ажалшадай гэртэ ороходотнай, шэнэ һайхан мебель табяатай байха. Радиоприемник гү, али телевизоргүй айлые олохонь бэрхэтэй болонхой.

Үдэрынь һайнаар хүдэлөөд, үдэшэндөө — сүлөөтэй сагтаа культурнаар амархаяа хэн арсахаб даа. Мүнөө хүдөө нютагуудта эрдэм номдо һураһан залуушуул, мэргэжэлтэд олон болоо ха юм. Тэдэнэр сүлөөтэй сагаа сэнхир экранайнгаа дэргэдэ үнгэргэхэ ехэ дуратай байдаг.

Гэхэтэй хамта Улаан-Үдын телестудиин дамжуулганууд зарим тэды дутагдалтай гээшэ ха гэжэ һанагдана. Ушарынь юуб гэхэдэ, ойлгогдоогүй шалтагаанаар буряад хэлэн дээрэ дамжуулга тон багаар хэгдэнэ. Илангаяа элдэб янзын зүжэг, концерт буряадаар үсөөн дамжуулагдана. Буряад арадай эртэ урдын дуунууд огто дамжуулагданагүй. Энэнь угаа харамтай.

Хүдөө нютагуудта ород хэлэ гүйсэд һайнаар ойлгодоггүй буряад угсаатанай үбгэд, хүгшэд олон ха юм. Залуушуулшье түрэл хэлэн дээрэ һонин дамжуулга шагнахаяа арсаха аал?

Буряад ороной телестудиин дамжуулгануудай хахадынь шахуу түрэл хэлэн дээрэ дамжуулагдаха ёһотой гэжэ һанагдана. Энээнии республикын радио-дамжуулгын ба телевидениин комитедэй хүтэлбэрилэгшэд анхаржа, зохихо хэмжээ абаха бэзэ гэжэ найданабди.

Ц-Х. ГОМБОДОРЖИЕВА,
хүдөө бэшэгшэ.

Социалис оронуудаар

ҺАЙНААР ЭХИЛБЭ

ВАРШАВА. (ТАСС). Польшын машина бүтээгшэд шэнэ жэлээ һайнаар эхилээ. Январиин түсэб 101 процент дүүргэгдэбэ. 1972 оной январь һарын байдалтай жэшээд үзэхэдэ, мүнөө жэл 20 процентээр ехэ продукци бүтээгдэһэн байна. Тиин хүнгэн автомобиль, холодильник, пылесос, велосипед, радиоприёмник, магнитофон бүри олоор худалдаанда гаргагдаа.

Судна, станок, вагон, автомобиль, трактор бүтээдэг, электротехническэ промышленностиин хүдэлмэрилэгшэд январь һарынгаа ажалай эршые һуладхахагүйһөө гадна, мүн түсэбһөө гадуур бүри ехэ продукци үгэхэ гэжэ оролдоно. Юуб гэхэдэ, мүнөө жэл даабариһаа гадуур гурбан миллиард гаран злотых сэнтэй продукци үгэхэ уялга абаһан юм. Энэнь үйлэдбэриингөө арга боломжые гүйсэд хэрэглэһэнэй, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлһэнэй, түүхэй эд болон материал алмаһанай үндэһөөр туйлагдаха байна.

БАРИЛГАШАДАЙ УЯЛГАНУУД

БУДАПЕШТ. (ТАСС). Ленинварош хотын олефиново завод болзорһоо урид ерээхэ жэлэй намарһаа продукци үгэжэ эхилхэнь. Ороной арадай ажахын эгээл шухала үйлэдбэри болохо энэ предприятиин барилгада хабаадажа байгаа гушаад организаци иимэ дээшэлүүлэгдэһэн уялгануудые абаа. Тэрэнь һаяхан баталагдаһан социалис договор соо бэшэгдэнхэй.

Ленинварош хотодохи олефин үйлэдбэрилдэг завод совет-венгер хэлсээнэй үндэһөөр баригдажа байһан нефтехимическэ түрүүшын ехэ бүлэг барилгануудай нэгэн болоно.

Олефинэй заводой үйлэдбэрилэн гаргаһан этилен ба пропиленэй хахадһаа ехэнь Советскэ Союзда эльгээгдэхэ юм. Энэнь СССР-тэ саашадаа буйлуулагдан шанаржуулагдажа, продукци болоод, һөөргөө бусаагдаха юм.

ТУРБИНА БҮТЭЭГШЭДЭЙ АМЖАЛТА

БУХАРЕСТ. (ТАСС). Бухарестын хүндэ машина бүтээдэг заводой туршалгын стенд дээрэ 330 мянган киловатт хүсэтэй ууралай турбина Румынида түрүүшынхеэ тодхогдобо. Инженернүүд, технигүүд болон хүдэлмэришэд тэрэнэй оньһон бүхэнние наринаар шалгана. Энэнь гансашье эндэ бэшэ, мүн орон соо бүтээгдэһэн эгээл орёо машина болоно.

Тус агрегат — Бухарестын машина бүтээгшэдэй ехэхэн туйлалта мүн. Иимэ турбинануудые бүтээлгэ 1952 ондо Рещица хотодо эхилһэн юм. Түрүүшынь турбина оройдоол гурба мянган киловатт хүсэтэй байһан. Хожомынь СССР-эй техническэ туһаламжаар хүсэтэ агрегадуудые бүтээжэ эхилһэн байгаа. Тэрэ тоодо 178 мянган киловатт хүсэтэй гидротурбинанууд бүтээгдээ.

Харин мүнөө Бухарестын заводто 330 мянган киловатт хүсэтэй турбина туршагдахаар бэлдэгдэжэ байна. Эдэ хоёр томо предприяти дайнай урда тээхи Румыниин бүхы электростанцинуудай үйлэдбэрилдэгһөө жэшээгүй ехэ электрын элшэ хүсэ орондоо үгэхэ. Түсэбтэ табан жэлэй дүүрэтэр юһэн иимэ турбина бүтээгдэхэ юм.

ЭРДЭМ БОЛОН СОЁЛОЙ ТҮБ

ПХЕНЬЯН. (ТАСС). КНДР-эй Урда Пхенан провинциин үзэсхэлэн һайхан нэгэ нютагта урган бодожо байһан Пхенсон хотые эрдэм болон соёлой гуламта гэжэ нэрлэнэ.

Байгаали шэнжэлхэ эрдэмэй, шулуун нүүрһэнэй промышленностиин, багшанарай институдууд эндэ нээгдэнхэй, медицинын ба ветеринарна институдуудай, физкультурын техникумэй байшангууд баригдажа байна. Мүн научно-шэнжэлгын ба проектно хэдэн институдууд эндэ хүдэлдэг. Тэдэнэй хүдэлмэрилэгшэд оронойнгоо арадай ажахыда шухала үүргэтэй хүдэлмэри эрхилнэ.

ТАМХИ УРГУУЛАГШАДАЙ МЭДЭЭСЭЛ

ГАВАНА. (ТАСС). Кубада саахарай удаадахи гол баялигуудай нэгэн гэлсүүлдэг тамхи тариха хүдэлмэри дүүрэнтэжэ байна. Пинар-дель-Рио провинциин таряашад туйлаһан амжалтануудаа тухайгаа парти, правительствадаа мэдээсэнэ. Гурба мянга гаран кабальери (1 кабальери 13,4 гектартай адли) талмайда тамхи тариха түсэб үлүүлэн дүүргэгдээ. Иимэ ехэ амжалта энэ провинцида ойрын табан жэлэй турша соо түрүүшынхеэ туйлагдаба.

Тамхинай ехэ ургаса абадаг болохо ябуулга гансашье Пинар-дель-Риодо бэшэ, мүн республикын бусад районуудта хэгдэжэ байнхай.

ХҮДӨӨ АЖАХЫДАХИ СОЦИАЛИС МҮРЫСӨӨН

УЛААН-БААТАР. (ТАСС). Монгол ороной хүдөөгэй аймагуудта ажалшадай суглаанууд боложо байна. Эндэ социалис мүрысөөнэй зорилгонууд тодорхойлон зүбшэлэгдэнэ, шэнэ уялганууд абтана. Бүгэдэ арадай социалис мүрысөөнэй зорилгонууд бэелүүлэгдэхэдээ, малай тоое олошоруулха, ороной арадай ажахын гол һалбариин—мал ажалай материальна үндэһэ һуури улам бэхижүүлхэ ехэ алхам боложо үгэхэ.

Мүнөө үедэ Монгол ороной малшад үбэлжэлгэеэ амжалтатай һайнаар үнгэргэжэ, төл абалгаяа эхилжэ байнхай. Механизаторнууд машина техникэеэ заһабарилна. Хабарай тарилгын хүдэлмэри эдээнһээл дүлдыдаха бшуу.

Хүдөөгэй ажалшад үнгэрэгшэ жэлэйнгээ амжалтануудые батадхажа, түсэбтэ табан жэлэй даабаринуудые болзорһоонь урид бэелүүлхын түлөө бүгэдэ арадай социалис мүрысөөндэ бүри ехэ эдэбхи үүсхэлтэйгээр оролсобо.

ХҮДӨӨГЭЙ АЖАЛШАДАЙ АМАРАЛТА

ПРАГА. (ТАСС). Чехиин социалис республикын 36 мянга гаран кооператорнууд хамтын ажахыда хамжаһан таряашадай Союзай путёвкоор амаралтаяа үнгэргэнэ. Эдэнэртэ Карловы-Вары, Марианска-Лазне курортнууд зорюулагдана, Прага, Брно, Пльзень болон республикын бусад томо городуудта гостиницанууд, амаралтын байшангууд нээгдэнхэй.

Түхэреэн жэл соо ажаллаһан хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй амархадань үбэлэй саг эгээл таарамжатай зохид байдаг. Тиимэһээ энэ үеэр ажалшадай амаралта һайнаар эмхидхэхэ асуудалда Чехиин хамтарһан таряашадай холбоон ехэ анхарал хандуулна. Арадай засагай үеын 25 жэлэй туршада 250000 гаран таряашан хүнгэлэлтэтэй путевкоор республикын санатори болон амаралтын байшангуудта амарһан байна.

Һүүлэй жэлнүүдтэ хүдөөгэй олохон ажалшад республикынгаа санатори, курортнуудта амархаһаа гадна, мүн хилын саагууршье аяншалдаг болоо. Ерэхэ жэлдэ 7500 гаран таряашан Советскэ Союз соогуур, Болгари, Польшо, Румыни, Югославияар аяншалха. Чехиин хамтын ажалай таряашадай холбооной путевкоор бүхыдөө 50 мянга гаран хүн амарха.

Үйлэшэе ямараар ханганаб?

ШЭНЭ СТОЛОВО НЭЭГДЭБЭ

Улаан-Үдын Октябрьска районой 18-дахи кварталда шэнэ столово нээгдэнхэй. Энэ столово зон хододоо олон байдаг.

Тус столово мрамораар, сагаан хирпинсээр ба шэлээр хүлэб баригдаа. Ехэнүүд һаруул сонхотой, хоёр дабхар тус байшан соо 120 хүнэй һууритай ехэ зал, 70 хүнэй һууритай бага зал, үшөө кафе бии. Нэгэдэхи дабхартань шанаха, шараха ба бусад эдеэн бэлэн шахуу болгогдоод худалдагдадаг. Үнгэтэ галнууд энэ столоводо һайнаар, түргэн хооллохот гэжэ урижа байдаг.

Досоонь ороод харахада, һаруул, түхеэрэлгэнүүдынь элдэбын үнгэтэй пластикаар хэгдэһэн. Захил хээд, удаан хүлеэхэгүйт, юундэб гэхэдэ, хэдэн хүн зэргэ энэ хүдэлмэрие бэелүүлдэг.

Столоводо һүүлэй үеын түхеэрэлгэнүүд тодхогдонхой. Зайн галаар хүдэлдэг плитанууд, 30 тонны холодильник, тус тустаа 500 килограмм ашаа дааха 3 лифтэ, элдэб янзын 1,5 мянган амһарта час соо угааха хүсэтэй, хартаабха, загаһа гэхэ мэтые сэбэрлэхэ ба угааха, мяха болоод бусад юумэ хэршэхэ гэхэ мэтэ элдэб түхеэрэлгэнүүд тодхогдонхой.

Столоводо 87 хүн хүдэлнэ. Тэдэнэй хубсаһаа һэлгэхэ, медицинскэ шалгалта гараха, бэеэ угааха тусхай таһалганууд бии.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: 1. Тогоошон Галина Кутищева шүлэ аягалжа байна. 2. Гурбан янзын блюдэһээ бүридэһэн хямда сэнтэй обед барижа байгшад. 3. Тус столово-кафе газаа талаһаа нимэл даа.

Д. БАЛДАНОВАЙ
фототекст.

МЯНГААД ЖЭЛЭЙ НОЙРҺОО ҺЭРЕЭД...

Поэт, прозаик, Тюменскэ областиин хойто захада ажаһуудаг манси гэжэ бишыхан арадай уран зохёолой үндэһэ һуури табигша Юван Николаевич Шесталов хадаа «Мульһэн дээрэ гал», «Сагаан һүниин нюдэн», «Саһата һүни» болон бусад номуудай автор юм. 7700 хүн манси хэлэн дээрэ хөөрэлдэдэг, гэбэшье Шесталовай номуудые СССР-эй алишье нютагта уншадаг гээшэ. АПН-эй гүйлтаар уран зохёолшо өөрынгөө зам тухай хөөрэнэ.

Үшөө дахин түрэхэгүйгөөр,
Үлгэн дэлхэйгээ орхиё...
Эдэ онгосонууднай
хуурсаг мэтэ,
Элһэн соо үмхирүүжэн.
Хооһон үлэһэн нютагтамнай
Хулгананууд лэ үлүүжэн.

Хуушан энэ манси дуун анхандаа уйдхартай, мүнхаг ажабайдалһаа мүндэлһэн юм. Минии уг гарбалаархид анир гүйгөөр хосорхо дурагүй байгаал. Тэдэнэй зоболондо баригдаһан сэдьхэлдэ уйдхартай аялга мүндэлдэг һэн.

Мүнөө минии арад ондоо дуунуудые дуулалдана. Тэрэ дуунууд соонь гэрэл, наран элбэг, тэрэнь өөрын удхатай юм даа.

Хойто зүгтэ удаан үргэлжэлдэг һүни үнгэржэ, наран гарахадаа, хододоо гайхалтай баяр асардаг байна бшуу.

Үхибүүн түрэжэ, оодоо үндыдэг. Тэрэнэй нюдэн дэлхэйе гайхангяар шэртэдэг. Бүхы юумые гайхадаг. Шолшогоносо урдаһан үһые, нугаһанай ниидэхые, оронуудай гүйлдэхые гайхана. Зүгөөр мянгаад жэлэй туршада эгээл түрүүшынхиеэ үхибүүнэй гайхал эсэгэнэрэйнь, таабайнарайнь гашуудалта дүршэлһөө бүрэнхы болоогүй. Шэнэ ажабайдалһаа дали ургаһан Хойто зүгэй дуушан шадалай хүрэхэ шанга хоолойгоор дууладаг болоо.

Һурагша ябахадаа, ажабайдалай гайхалтай юумэнүүдые мэдэдэг болоходоо, мянган жэлэй нойрһоо өөрөө һая һэрижэ байна гүб гэжэ һанадаг бэлэйб. Гэртээ би тэрээн тухайдаа хэлэдэггүй һэм, юуб гэхэдэ ёһотой бөө — үбгэн абамни ойромни байдаг һэн. Зүгөөр һургуулида багша байха, тэрэмни алибаа юумые ондоогоор харадаг, минии бодолнууд, асуудалнууд тэрээндэ буруу һанагдадаггүй һэн. Тиимэл байһан хадань, би институдта ороо һэн хаб.

Хойто зүгэй арадуудай һурадаг Ленинградтахи институдта би нанайцуудтай, оротонгуудтай, чукчануудтай болон Хойто зүгэй бусад бага яһатанай түлөөлэгшэнэртэй танилсаа һэм. Тэдэнэр үльгэр соо хэлэгдэдэг аймшагтай амитад бэшэ, харин мансинуудтал аб адли хүнүүд хаям гэжэ обёорооб. Бидэ Пушкин, Блок гэгшэдэй номуудые хамтаараа уншадаг һэмди. Пушкин бэшэ, Блок бэшэ, тэдэнэй геройнууд бэшэ, харин би өөрөө зобожо, дурлажа, баясажа, дуулажа байһан мэтэ бологшо һэм.

Харин өөрынгөө зүрхые шагнаад үзөө һаа, яаха юм ааб гэжэ нэгэтэ һанаандаа оруулбаб. Би хойто зүгэй хүн гээшэб, магад, оһдоо хүнэй хэлээгүй бодол намда бии байгаа аалам?

Тиигэжэ би өөрыгөө ажагладаг болобоб, өөрынгөө мэдэрэлые харуулха дурамни хүрэбэ. Теэд бодолоо ямар хэлэн дээрэ гаргалтайб? Түрэл хэлэн дээрээ гү? Теэд ородоор бэшэгдэһэндэл шүлэгүүд манси хэлэн дээрэ үгы бшуу. Гэнтэ минии арадай хэлэн манай үе сагай мэдэрэлые харуулжа шадахаар бэшэ, үгытэй байха аалам?!

Һүүлэй һүүлдэ һэжэглэл, түбэгшээлгэеэ илаба гээшэб. Рифмэ оложо, шүлэг зохёобоб. Яһала болохоор байба: бодол мэдэрэл биил һаа, ямаршье хэлэн хүсэтэй хаям гэжэ ойлгобоб.

Тиигэжэ түрүүшынгээ шүлэгүүдые холын Ленинградта бэшээ һэм. Зүгөөр үшөө гайхалтай юумэн юун бэ гэхэдэ, тэндэ, ород городто түрэл хэлэнэйнгээ һайханние, арга боломжые ойлгожо, мэдэржэ һураа бшууб!

Нэгэтэ манай институдта поэт Михаил Дудин ерэбэ гээшэ. Тэрэ поэт өөрынгөө зохёолнуудые уншажа үгэбэ. Бидэ амияа татангүй шагнаа һэмди. Үглөөдэрынь би тэрээндэ өөрынгөө шүлэгүүдые уншажа үгэбэб. Дудин тэдэнием ород болгоо, жэл үнгэрөөд байхада, манси болон ород хэлэнүүд дээрэ минии ном хэблэгдээ. Тэрэ хадаа манси хэлэн дээрэ гараһан түрүүшын ном байгаа бшуу!

Мүноо минии шүлэгүүд украин, литва болон бусад хэлэнүүд дээрэ оршуулагданхай. Минии нүхэд—чукчанууд минии зохёолые өөрынгөө хэлэн дээрэ уншажа байһандань, би тон баяртайб. Өөрыншни хэзээдэшье ошожо үзөөгүй нютагуудта шинии бэшэһэн номые хэблэжэ байһаниинь ёһоор һайн бэшэ аал?

Манай хойто зүгтэ элдэб яһатан:ородууд, башкирнууд, татарнууд ажаһууна. Ленинградта гү, али Уфада түрэһэн хүн хойто зүгтэ ошоходоо, тэндэхиин болошоно. Үнгэрхэдөө, тэндэхи зоной хэлэндэ һурадаг байна. Гэбэшье бидэнэй хамтын хэлэн—ород.

Тиимэһээ бидэ, хойто зүгэй уран зохёолшод өөрынгөөшье, ородшье хэлэн дээрэ зохёолнуудаа гаргахадаа, ехээр баярладаг гээшэбди. Тиимэ арга боломжо манда ехэ даа. Жэшээнь, һаяхан минии тууҗа Москвада «Роман-газетэдэ» гараа һэн. Хоёр миллион хэһэгээр.

Би энээн тухай һайрхажа хэлэнэ бэшэб. Зүгөөр нүхэрэй гуримаар хүнүүдтэ сэхэ хэлэжэ, баяраа хубаалдаха ёһо бии хаям.

Зүб даа, хойто зүгөөрхидтэ өөрын бэрхэшээл байгаа юм ааб даа. Бидэнэй дабаадүй дабаанууд байха, зүгөөр бидэ хүнгэн бэшэ замаар тэдээн тээшэ дабхинабди. Өөһэдынгөө хизаар нютагые, тэрэнние хубилгажа байдаг хүнние һайса мэдэхэ, манай үеын хүнэй сэдьхэлэй баялигые харуулха гээшэ бидэнэй зорилго мүн. Тэдэ дабаануудай оройдо гарахабди гэжэ би һананаб.

ЮВАН ШЕСТАЛОВ.
(АПН).

ЭДИРШҮҮЛЫЕ ЭХЭ ОРОНДОО ДУРАТАЙГААР ХҮМҮҮЖҮҮЛХЭ

ДОСААФ-ай Буряадай областной комитедэй пленум болложо, Түбэй комитедэй хоёрдохи пленумэй хүдэлмэриин дүн зүбшэн хэлсэгдээд, сэрэгэй-патриотическа хүмүүжүүлгын хүдэлмэри, тэрэнэй материально-техническэ баазые hайжаруулха талаар областной эмхиин хэхэ зорилгонууд хараалагдаhан байна. Областной комитедэй түрүүлэгшэ А. К. Александров энэ асуудалаар элидхэл хээ.

Эхэ ороноо эрэлхэг зоригтойгоор хамгаалха ерээдүйн сэрэгшэдые хүмүүжүүлхэ, Зэбсэгтэ Хүсэнүүдэй зэргэдэ эрхимээр алба хэхэ эдиршүүлые бэлдэхэ гээшэ ДОСААФ-ай эмхинүүдэй гол зорилго болоно. hүүлэй жэлнүүдэй туршада арми болон арадай ажахыда шухала хэрэгтэй сэрэгэй-техническэ мэргэжэлтэй залуушуул бэлдэгдэhэн, спортын элдэб зүйлөөр элдэб олон мүрысөөнүүд үнгэргэгдэhэн, хэдэ мянган эдиршүүл спортсмен-разряднигууд болоhон, республикын суглуулагдамал команданууд зонын, бүхэсоюзна, уласхоорондын мүрысөөнүүдтэ муу бэшэ дүн туйлаhан байха юм. Жэшээлхэдэ, 1972 ондо манай мэргэн буудагшад, радиоспортсменүүд зонын мүрысөөндэ хабаадалсахадаа, нэгэдэхи hуури эзэлhэн байна.

Эсэгэнэр болон аханарайнгаа hайн hайхан ёho заншалаар ерээдүйн үетэнние хүмүүжүүлхэ талаар ДОСААФ-ай эмхинүүд яhала дүй дүршэлтэй болонхой. Бэшүүрэй аймагай Потанинай, Зэдын аймагай Зэлтэрын найман жэлэй, Улаан-Үдын 42-дохи, 52-дохи hургуулинууд, Кабанскын аймагай индустриальна техникум энэ талаар эмхидхэлэй ехэ хүдэлмэри ябуулаа. Олониитэ зоной дунда ябуулагдаха оборонно хүдэлмэри hайжаруулхын тулада тусхай хоёр hара үнгэргэгдэжэ эхилээ. Энэ хэмжээ ябуулга Совет Арми болон Далайн-Сэрэгэй Флодой 55 жэлэй ойдо зорюулагдана. Эндэ Улаан-Үдын Советскэ, Железнодорожно районууд, Баргажанай, Зэдын аймагууд бусадай дундаhаа шалгарна. Тиихэдэ Загарайн, Яруунын, Бэшүүрэй аймагуудай ДОСААФ-ай эмхинүүд тон хангалтагүйгөөр хүдэлнэ.

Түмэр замай техникумдэ үнгэргэгдэдэг сэрэгэй-патриотическа хүдэлмэриин дүй дүршэлые hайшаамаар. ДОСААФ-ай гэшүүн бүхэнэй техническэ мэргэжэл шудалха эрхэ байдал эндэ байгуулагданхай, автомотоклуб, тамаралгын бассейн, мэргэн буудалгын тир бии юм. Техникум дүүргэhэн залуушуулай олонхидынь гол мэргэжэлhээ гадна, сэрэгэй-техническэ нэгэ гү, али хэдэн мэргэжэлтэй боложо гарана. И. И. Беляков (Железнодорожно район) пленум дээрэ үгэ хэлэхэдээ, энээн тухай тэмдэглэбэ.

Манай республика hургуули hудартай, техническэ эрдэмтэй, махабадаа хатуужаhан, Эхэ орондоо үнэн сэхэ байхаар хүмүүжүүлэгдэhэн залуушуулые армида эльгээнэ. Республикын ДОСААФ-ай эмхинүүд энэ талаар яhала ехэ шэн габьятай. Үгэ хэлэhэн олохон хүнүүд энээниие онсолон тэмдэглээ.

ВЛКСМ-эй обкомой секретарь П. Ефимов, аймагуудай Н. Ф. Антонов (Кабанск), П. Н. Елшин (Захаамин), Н. М. Кудяков (ЛВРЗ) болон бусад хүнүүд пленум дээрэ үгэ хэлэбэ.

Республикынгаа байгуулагдаhаар 50 жэлэй алдарта ойн хүндэлэлдэ зорюулагдаhан социалис уялга пленумдэ хабаадагшад нэгэн дуугаар баталан абаа.

О. ЦЫБИКОВ.

ШЭНЭ КИНОНУУД БУУЛГАГДАНА

Москва. «Мосфильм» киностудида режиссер Л. Гайдайн шэнэ кино буулгагдажа байнхай. Режиссерой энэ лентэнь «Иван Васильевич мэргэжэлээ hэлгэбэ» гэжэ нэрлэгдэнхэй. Энэ кинонь Л. Гайдайн «Операция Ы», «Кавказская пленница», «Брилиантовая рука» гэhэн шог зугаата кинонуудай үргэлжэлэл болохо юм.

Гушаад ондо М. Булгаковай зохёоhон пьесын удхаар В. Бахнов Л. Гайдай хоёр фильмын сценари бэшээ.

Зураг дээрэ: кино буулгажа байhан үе. Зүүн гарhаа — Л. Куравлев, Л. Гайдай, оператор С. Полуянов.

«Мосфильм» киностудида режиссер Е. Карелов — «Я — Шаповалов» гэhэн киногойнгоо нэгэдэхи сери буулгажа дүүргэбэ. Энэ киногой сценариень В. Фрид, Ю. Дунский бэшэhэн, оператор А. Петрицкий буулгажа байнхай.

Хаанта армиин унтер-офицер ябаhанаа Советскэ Союзай Маршал болтороо урга hан совет полководецой хуби заяан тухай тус кино дотор хэлэгдэнэ.

Гол рольдо СССР-эй арадай артист Евгений Матвеев наадана.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: «Я — Шаповалов» гэhэн кино буулгагдажа байна. ТАСС-ай фотохронико.

ХЮЛГЫН СААНА — ХҮДЭЛМЭРИШЭД

Ленинэй ордento локомотив-вагон заhабарилгын заводой хүдэлмэришэд hаяхан шатараар мүрысөө үнгэргэбэ. Заводой цех, таhагуудай хорин эрхим шатаршадай дунда хэдэн үдэрэй туршада шанга тулалдаан болоhон байна.

Эндэ заводой зэд шудхалгын цехэй токарь, мастерта кандидат Владимир Агафонов абажа боломоор 9-hөө 8 очко абажа, заводой чемпионой нэрэ зэргэдэ хүртэбэ. Главна конструкторай таhагай хүдэлмэришэн И. Бурлов хоёрдохи hуури эзэлээ. Зэд шудхалгын, хэбшэдэй, аппаратна цехүүдэй түлөөлэгшэд В. Плишкин, Г. Бугаев, С. Чирков гэгшэд тус тустаа 6,5 очкотой боложо, гурбадахи hуури хубаалдаhан байна.

Д. ДАРМАЕВ,
ЛВРЗ-гэй хүдэлмэришэн.

Уласхоорондын шэнжэлэл

ХЭЛСЭЭНЭЙ БАТАЛАГДАhАНАЙ hҮҮЛЭЭР ВЬЕТНАМДА ЮУН БОЛОКОБ

hарын календаряар угтагдадаг шэнэ жэл — Тет гэжэ hайндэрөө вьетнам арад гушан жэлэй hүүлээр анха түрүүшынхеэ амгалан тайбан байдалда тэмдэглэбэ. Национально - сүлөөрэлгын хүдэлөөнүүдэй түүхэдэхи эгээн ужаг, хэрзэгы дайн тэмсэн бодоhон Вьетнамай агуу ехэ илалтаар дүүрэв. Түбхын түрүүндэ вьетнам арадай бата тэсэбэриин, шэн зоригой, баатаршалгын ашаар туйлагдаhан энэ илалта үшөө юугээрээ гайхамшаг бэ гэхэдэ, энэ американ империализм гэдэг иимэ хүсэтэй, аюултай дайсантай тулалдаhан хатуу шанга тэмсэл соогуур туйлагдаа.

Энэ ехэ илалтамнай Советскэ Союзай, социалис хани нэгэдэлтэ оронуудай зүгhөө сэрэгэй, дипломатическа, политическэ фронтнууд дээрэ хододоо үзүүлдэг байhан асари ехэ, түгэс бүрин туhаламжатайнь таhаршагүй холбоотой юм гэжэ манай вьетнам ханинар онсолон тэмдэглэнэ. «Совет хүнүүд энэ дайнай жэлнүүдтэ манай арадай эгээн дүтынь ханинар байгаа. Эдэнэр өөhэдөө дайе дабажа гараhан, хүнэй эрэлхэг зориг гээшые, гэмтэл хохидол гээшые hайн мэдэхэ байна. Тиимэhээ бидэнэй илалта туйлахада совет хүнүүдэй эгээн ехээр, үнэн зүрхэнhөө баярлаhаниинь дамжаггүй» гэжэ ДРВ-гэй премьер-министр Фам Ван Донг февралиин 15-да ТАСС-ай, «Правдын» корреспондентнүүдтэ интервью үгэхэдөө хэлэбэ.

Нээрээшье хүндэ хүшэр туршалгануудай жэлнүүдтэ, Индохитадай газар дайдые американ интервентнүүдэй ба тэдэнэй туhамаршадай миллионно армиин дайлан тамалжа байха үедэнь вьетнамецуудай гашуудал болон зүдэрэлые совет арад өөрын мэтээр hанажа, зүрхэ сэдьхэлээ үбдэhэн байха. Вьетнамдахи дайе болюулха, амгалан байдал hэргээхэ тухай хэлсээндэ гар табигдаhантай дашарамдуулан, мүнөө манай арад зон вьетнам арадай баярые хубаалдажа байна. Энэ хэлсээнэй ёhoор, американ сэрэгүүд ба США-гай союзнигуудай сэрэгүүд барандаа Вьетнамhаа гаргагдаха, Урда Вьетнамай дотоодын хэрэгүүдтэ сэрэгээр гү, али ондоошье гуримаар саашадаа хамааралгаhаа Вашингтон арсаха зэргэтэй, Вьетнамай бэеэ даахан, бүрин сүлөөтэ байдалые, территориинь бүрин бүтэн байлгые 1954 оной Женевскэ хэлсээнүүдэй хараалhанай үндэhөөр США мэдэрхэ, сахиха уялгатай.

Пентагоной мэдээнүүдэй ёhoор, Индохитадай арадуудта тоо томшогүй гасалан зоболон ушаруулhан американ арми Вьетнамда 56 мянга үлүүтэй солдат ба офицерээ алуулhан, 303 мянган хүнөө шархатуулhан байна. Америкын тусхай мэдээнүүдэй ёhoор, Вьетнамдахи дайнда Америкын гаргаhан гаргашань 136 миллиард долларой хэмжээтэй. Энэ дайн бүхы дээрээ США-да 400 миллиард долларой гарза хохидол ушаруулаа гэжэ сенатор Мэнсфилд тэмдэглэнэ.

Вьетнамда эсэргүү хорото балмад ябуулга Вашингтоной политигуудай юрэл эндүүрэлэй үрэ бэшэ юм.

«Вьетнамда эсэргүү дайн худар США-е түлхин оруулагшад амжалта туйлахабди гэжэ этигэн, иимэ юумэ зорюута хэhэн байгаа» гэжэ дайнай жэлнүүдтэ Пентагондохи дээгүүр тушаал даадаг байhан Лесли Гелб гэгшэ мэдэрнэ. Сэрэгэй энэ интеллигенци Азидахи социализмын түшэг тулгуурие усадхаха, Вьетнамай, Лаосой ба Камбоджын арадуудай национальна сүлөөрэлгын тэмсэлые дараха, империализмда эсэргүү хүсэнүүдэй эмхидхэл нэгэдэлые hандааха гэhэн США-гай империализмын hэдэлгэ байгаа.

Теэд тэрэнь бүтээгүй.

«Ерээдүйн үетэн энээнhээ hургаал абаха ёhотой. Вьетнам дахинаа дабтагдаха ёhогүй! Энэ ушар США-да национальна лозунгын удха шэнжэтэй болонхой. Иимэ найдабариин бодото дээрээ бэелхын тула оролдохо гээшэ мүнөө ороной гол зорилго болоно» гэжэ «Нью-Йорк таймс» газетэ бэшэнэ.

Париждахи хэлсээнэй түгэсхэлэй шатада бодото байдалые хараада абаhан ушар Вьетнамдахи дайе болюулха ба амгалан байдал hэргээхэ тухай хэлсээе бодото дээрэнь бэелүүлхэ үедэшье баримталагдаха гээд этигэхые хүсэгдэнэ. Энэ хэлсээе таhалдуулха гэжэ Тхиеугэй засагаархидай хэды hэдэбэшье, ороной урда зүгтэхи дайнай ябуулга удаа дараалан зогсоогдожо байна.

Урда Вьетнамдахи байдал тодорхойлхо эрхэдэнь хабаатай, хэлсээнэй гурим ёhонуудые бэелүүлхэ зорилгоор Урда Вьетнамай хоёр талынхидай — Урда Вьетнамай Республикын Революционно саг зуурын правительствын, Сайгоной захиргаанай делегадуудай — хоорондын дискусси Парижда эхилээ. Вьетнамай урда зүгтэ хоёр захиргаанай, хоёр армиин ба тэдэнэй хиҷач байдаг хоёр зонын бии байhые тус хэлсээн мэдэрнэ, тиимэhээ урда зүгтэхи колониальна түхэлтэй гуримуудые үлөөхэ, засаг түрые Сайгоной захиргаанай мэдэлдэ байлгаха гэhэн hэдэлгэнүүдэй яашье бүтэхэгүйнь элитэ. Хэлсээндэ гар табилгаhаа эхилээд, Урда Вьетнамдахи байдалые политическэ аргаар гуримшуулан заhаруулха хүрэтэр үшөөл орёо замай гаталагдаха байhаниинь мэдээжэ. Хэлсээн дотор дурдагдаhан эрилтэнүүдые шууд сахибал — энэ зорилгын дүүргэгдэхэнь дамжаггүй. Национальна аюулгүйе сахилгын талаар США-гай президентын туhалагша Г. Киссинджерэй Ханойдо ерээд бусаhан тухай коммюнике дотор тэмдэглэгдэhэнhээ харахада, «Вьетнам тушаа Парижда баталагдаhан хэлсээнэй ба тэрэнэй протоколнуудай бүхы зүйлнүүд хүсэд бүрин, сэхэ шууд дүүргэгдэхэ болоно». Амгалан, бэеэ дааhан, демократическа, нейтральна Урда Вьетнамай түлөө тэмсэгшэ Национальна сүлөөрэлгын фронтые, Урда Вьетнамай Республикын Революционно саг зуурын правительствые Советскэ Союз саашалааашье сэхэ шууд дэмжэхэ байха.

ДОЛЛАРОЙ ҮНЫН УНАЛГ... БА «ХУДАЛДАА НАЙМААНАЙ ДАЙН»

Жэл үлүүтэй хугаса... үеэр, дэлхэйн хоёрдо... дайнай hүүлээр амери... долларой үнын унажа ба... хада, гол капиталис ... гүрэнэй хоорондо ... новскэ хэлсээн гэдэг ба... лагдаhан юм. Тэрэни... «валютын түүхэдэхи эг... ехэ хэлсээн» гэжэ США-... президент Р. Никсон ... лээ hэн. Энэнь ямар у... тайб гэхэдэ, үнэ сэнгэ... таhалгаряагүй унажа ба... башье, тэрэниие алтаар ... сажа абахаяа Холбоото Ш... дуудай арсабашье, капит... лис дэлхэйн резервын гол ... люта байhан долларой я... үүргэ дүүргэдэгые гэрш... нэ. Тэрээнhээ гадна, В... шингтоной баяшуул убэ... hэнгэргүйгөөр хашажа, ху... далдаа наймаанай тала... Америкын гол конкурен... нүүдэй валютын үные (до... лартой жэшэдэг үные) ху... билгуулhан, тиигэжэ амер... кан эд товарай гүйсые hа... жаруулhан байгаа.

Гэхэ зуура эдэ эрид ... сэ хэмжээнүүд дэлхэйн ... гүүр дээрэхи США-гай ... люу байдалые hэргээхэ ... гэhэн Сагаан байшан... багсаамжанууд буруу h... шоо. Холбоото Штаду... үнгэрэгшэ жэлдэ Японто... худалдаа наймаа хэха... 4,2 миллиард хүрэтэр до... ларой гарзада ороhон ба... ха. США гурбан жэлэй ... да тээ Баруун Европ... юрэнхы дэлгүүртэй хэд... наймаанай балансын тала... 2,5 миллиард доллор ... шын сальдатай байhан а... 1972 ондо 500 милли... долларой хохидолдо оро...

Америкын монополину... тай үрдилдэдэг оронууд т... нологическа, научно-техн... ческэ талаар США-haa ... дэлээ усадхан, ажалай ... тээсэ түргэнөөр дээшэлү... лэн, тэдэ монополинууд ... ана-мана дабшадаг бол...

Февралиин тэнгhээ ... дуур валютын талаар ... хёолдоhон шэнэ зүриш... дөөн ямар ушар удха... гэхэдэ, Америкын худал... наймаанай хүсэтэ корпо... цинууд өөhэдынгөө ... гол үрдилдөөшэдтэ — Япо... ба ФРГ-дэ гол сохилто ... хээр lнидэнхэй. Бару... Германиин федеральна ба... үнынь унаhан амери... саарhан мүнгэнэй ехээр ... ралга зайсуулхые оролд... 6 миллиард үлүүтэй до... лар худалдажа абаа.

Долларой үные 10 пр... центээр буулгаха, ал... сэгнэгдэдэг унцын тус... уеыень 38 долларhoo 42... доллар хүрэтэр нэмэ... тухайдаа Вашингтон ... носхоо. Иимэ хэмжээн... тамсаар ФРГ-гэй пра... тельство маркынгаа кур... (доллароор сэгнэдэг үн... дээшэлүүлхэ тухай сонос... хо баатай болоо. Дал... дэлгүүр дээрэ Баруун Г... маниин продукциин дах... үнэтэй бололго хангах... рилгоор иимэ хэмжэ... хуулха гэжэ США оро... hон байна.

Баруун Германии... Японой хэблэл, тэрэ то... юрэнхыдөө американ ... баридаг байhан газетэ... Холбоото Штадуудай... ябуулгые «худалдаа на... най дайндахи түрүүшын ... хёо мүн гэжэ шүүмжэл...

С. ЛОСЕВ.
(ТАСС).

92 наhата шанда хүртөө

Сагаалганиие шэнээр үнгэргэхэ туршалгануудай республикын аймагуудта хэгдэжэ байhые hайшаамаар. Түнхэндэшье энэ талаар юу хээн хэгдэнэ. Урзанда Хужар тосхондо ВЛКСМ-эй райкомой үүсхэлээр сагаалганай үдэшэ эмхидхэгдээ hэн. Нёдондо Хойто-Гол болон Галбай тосхонуудай хүн зон шэнээр сагаалhан байгаа. hайндэрэй программа баяр ёhололой, уран hайханай, олониитын нааданай гэhэн гурбан хубиhаа бүридэhэн.

Энэ жэлдэ сагаалганай үдэшэ «Восточные Саяны» колхозой Таhархай тосхондо hайнаар үнгэрбэ. Нютагай хүн зон, үбгэн залуутүй олоороо сугларжа, олониитын наада эмхидхэhэн, элдэб конкурс үнгэргэhэн байна.

92 наhатай пенсионер Лопсон Галсанович Будаев сценэ дээрэ гаража ерэбэ. Тэрэ урданай дуунуудые утаар татан, уянгатай hайханаар хангюурдаhан, Таhархай нютагай түүхэ-домог залуушуулда hонирхолтойгоор түүрээhэн байна. Тиихэдэнь тэндэ сугларагшад нэрьемэ альга ташалгаар угтажа, «Эрхим домогшон» гэжэ бэшээтэй лентэ ээм дээгүүрнь хэдэрүүлээд, үнэтэ бэлэгүүдые барюулаа.

— Мүнөөнэймпай сагаалган урданайхиhaa ташха ондоо болоо байна даа. Эрхим түрүү ажалша хүнүүдэйнгээ соло дуудан, нигэжэл hайндэрлэжэ байгыт, — гэжэ үндэр наhатай үбгэжөөл юрөөлэй үгэнүүдые хэлэбэ.

81 наhатай колхозой хүндэтэ пенсионер Шагдар Сожитович Соктуев «Түнхэнэй ёохор» хүнгэн солбоноор, шадамар бэрхээр хатаржа, «Эрхим ёохоршон» гэhэн нэрэ зэргэдэ хүртөө. Энэ үбгэжөөл ниитын ажалда шадал зэргээрээ хабаадалсаhаар юм гэжэ хэлэхэ хэрэгтэй. Мүнөө поли дээрэ саhа тогтоохо ажалда хамhалсана. Нигэжэ ниитын хэрэгэй түлөө оролдожо ябадаг Шагдар Сожитович колхозойнгоо хүндэтэй пенсионер болоhон байгаа.

67-той пенсионерка Дари Шойдоповна Дагуева юрөөл үгэнүүдые уран хүрсаар хэлэжэ, «Эрхим юрөөлшэн» гэhэн нэрэ зэргэ зүүгээ.

Таhархай тосхондо нигэжэ сагаалганай үдэшэ hонирхолтой зохидоор үнгэрhэн, үбгэн залуугүй эдэбхитэйгээр хабаадалсаhан байха юм.

В. ТУЛАЕВ.

ПАРИЖ

КАШАНДА БОЛОhОН МИТИНГ

ТАСС

Париж шадарай Кашанда Францийн коммунистнуудай эмхидхэhэн митинг ехэ дэбжэлтэтэйгээр үнгэрбэ. Тус митинг hунгалтада зорюулагдаhан байгаа. ФКП-гэй Генеральна секретарь Ж. Марше эндэ — Валь-де-Марн департаментын hунгуулиин 1-дэхи округто Францийн Национальна суглаанай депутадта кандидатураяа дэбжүүлнэ. Кашан демократическа ёho заншалнуудаараа үнинэй алдаршанхай. Тэрэ Францийн ниислэл хотын «улаан зонодо» ородог юм. hүүлэй жэлнүүдтэ эндэхи зон эрэлхэг зоригтой коммунистка, ФКП-гэй ЦК-гай гэшүүн М. К. Вайян-Кутюрье гэгшые Национальна суглаанда түлөөлөө hэн.

Ж. Марше болон мүнөө үеын Францийн элитэ ехэ поэт, коммунист Луи Арагоной ерэхэдэнь, митингдэ хабаадагшад нэрьемэ халууч альга ташалгаар угтаба. Л. Арагон митинг дээрэ үгэ хэлэхэдээ, 46 жэлэй турша соо миниин зэргэдэнь жагсажа байhан Францийн Коммунис парти зохёон байгуулхы туйлай ехэ хүсэтэй юм гэжэ этигэн найдажа байhанаа мэдүүлбэ. ФКП-гэй кандидадай түлөө дуугаа үгэхыень сугларагшадые уряал hан байна.

Сугларагшадаар хани халуунаар уттагдан, Ж. Марше митинг дээрэ үгэ хэлээ.

Март hарада Национальна суглаанда болохоёо байhан hунгалта ехэ удха шанартай гэжэ Ж. Марше тэмдэглээ. Хамтынгаа программа бэелүүлхээр илалта туйлахын тула hунгалтын түрүүшын турта — мартын 4-дэ Францийн Коммунис партиин кандидадуудай түлөө дуугаа үгэхыень бүхы хүдэлмэришэдые, интеллигенциин түлөөлэгшэдые, таряашадые тэрэ уряалба.

ХАНОЙ

Алдарта ойн хүндэлэлдэ

ТАСС

Урда Вьетнамай Арадай сүлөөлэлгын зэбсэгтэ хүсэнүүдэй нэгэдэhээр 12 жэлэй ойн хүндэлэлдэ баярай суглаан Урда Вьетнамай сүлөөлэгдэhэн районуудай нэгэндэ үнгэргэгдэбэ.

Урда Вьетнамай Республикын Революционно саг зуурын правительствын оборонын министр Чан Нам Чунг энэ суглаан дээрэ үгэ хэлээ гээд Сүлөөлэлгэ гэдэг хэблэлэй агентство мэдээсэнэ. Урда Вьетнамай патриоудуудай илалта түгэс тэмсэл, Арадай сүлөөлэлгын зэбсэгтэ хүсэнүүдэй зорилгонууд тухай тэрэ хэлээ.

Үнгэрhэн жэлнүүдтэ туйлагдаhан сэрэгэй амжалтанууд тухай хэлэхэдээ, вьетнам арад эбдэрэшэгүй нягта жагсаалтай, Индохитадай арадууд hанал нэгэтэй гэжэ Чан Нам Чунг мэдүүлэн, США-гай ээрхэг түримхэйшүүлдэ эсэргүү, Эхэ ороноо хамгаалхын түлөө хэhэн тэмсэлдэнь вьетнам арадта үнэн зүрхэнэй туhа хүргэhэнэйнь түлөө дэлхэйн бүхы ханинарта баяр баясхалан хүргөө.

Вьетнамай асуудалаар Париждахи хэлсээ эбдэжэ байhанайнь түлөө американ талые, сайгон захиргаание Чан Нам Чунг буруушаагаад, хэлсээ хэлбэришэгүй бэелүүлхые туйлаха шухала гэжэ тэмдэглэбэ.

Арадай сүлөөлэлгын зэбсэгтэ хүсэнүүдые бэхижүүлхэ, хододоо hэрэмжэтэй байжа, хархис дайсанай хэлсээгээ эбдээд, сүлөөлэгдэhэн районуудые булимтаран эзэлхые hэдээ haaнь, шанга харюу сохилто үгэхөөр бэлэн байха хэрэгтэй гэhэн уряатайгаар Урда Вьетнамай Республикын Революционно саг зуурын правительствын оборонын министр сэрэгшэдтэ, командирнуудта хандаба.

Урда Вьетнамай республикын Революционно саг зуурын правительствын Түрүүлэгшэ Хюинь Тан Фат суглаан дээрэ үгэ хэлэхэдээ иигэжэ мэдүүлбэ: «Амгалан байдал hэргээгдээшье haa, бүрин бэхижээгүй байна. Урда Вьетнамда шэнэ түхэлэй колониализм үлөөхые ээрхэг түримхэйшүүл бодомжолно. Тиимэhээ манай арад туйлаhан амжалтаяа хүгжөөжэ, хэлсээ хэлбэришэгүй бэелүүлхые оролдохо зэргэтэй...

ХАНОЙ

Хэлсээгээ эбдэнэ

ТАСС

Вьетнамдахи дай болюулха ба амгалан байдал hэргээхэ тухай хэлсээ сайгон сэрэгүүд эбдэнэ гэhэн мэдээсэлнүүд Урда Вьетнамhаа орожо үргэлжэлhөөр. АПО агентствын мэдээсэhэнэй ёhoор, февралиин 6-haa 10 хүрэтэр Революционно саг зуурын правительствын мэдэлдэ байhан районуудые бомбодохо тухай захиралта сайгон командовани агаарай-сэрэгэй хүсэнүүдтэ нэгэнтэ бэшэ үгэhэн байгаа. Түбэй хада гүбээлиг газартахи провинцинуудта сүлөөлэгдэhэн районуудые зэрлиг бүдүүлигээр бомбодобо. Эдээнhээ уламжалан, амгалан зоной дунда алуулhан, шархатаhан хүнүүд олон, байрын гэрнүүд, ажахын барилганууд ехээр hандаргагдаа.

Февралиин 12—13-да сайгон армиин агаарай-десантна сэрэгүүд Контум, Дарлак, Плейку провинцинуудта сэрэгшэдээ буулгаха hэдэлгэнүүдые хэhэн байна. АПО агентствын мэдээсэлнэй ёhoор, сайгон сэрэгүүдэй бүхы харата ябуулганууд буруу hүрэhэн байха юм.

ДЕЛИ

ИНДИРА ГАНДИИН МЭДҮҮЛГЭ

ТАСС

Бэеэ дааhан байдалтай болоhоор 25 жэлэй турша соо Инди национальна хүгжэлтын ба социальна дэбжэлтын хэрэгтэ ехэ амжалта туйлаа гэжэ премьер-министр Индира Ганди Аллахабадта (Уттар-Прадеш штат) үнгэргэгдэhэн митинг дээрэ үгэ хэлэхэдээ мэдүүлбэ. Индиин бэеэ дааhан байдалай үндэhэ hуурие саашадань бэхижүүлхыень, хархис хүсэнүүдтэй эрид шангаар тэмсэхыень Индиин правительствын толгойлогшо оронойнгоо улад зониие уряалба.

«Индиин үмэнэ оршоhон экономическа, социальна асуудалнуудые шиидхэлгэдэ баруунай үзэлтэй хүсэнүүд зүрюу харша ябуулганууды хэнэ, hаад тойбо татана» гэжэ И. Ганди тэмдэглээ.

Ороной хилэ дээрэ урдынхида мэтэ үшөөл хёмороотой, аюултай байhаар гэжэ И. Ганди тэмдэглээд, хүршэ оронуудтаяа харилсаа холбоогоо hайжаруулхые, амгалан ёhoор зэргэ оршохые энэдхэг арадай, правительствын хүсэжэ байhыень И. Ганди мэдүүлбэ.

НЬЮ-ЙОРК

Гэс Холлой хэлэhэн үгэ

ТАСС

Дэлхэйн революционно хүгжэлтын амжалтатайгаар хэгдэхэдэнь, империализм гэдэргээ сухарижа, мэхэ гохо гаргаха ушартай болоно гээд США-гай Коммунис партиин Генеральна секретарь Гэс Холл Луисвиллскэ (Кентукки штат) университедтэ үгэ хэлэхэдээ мэдүүлбэ. Империалис ээрхэг түримхэйшүүлтэй хэhэн тэмсэлдээ вьетнам арадай туйлаhан ехэ илалта энээниие гэршэлнэ.

Орон доторойнгоо политическэ байдал тухай хэлэхэдээ, монополис капитал, хархис хүсэнүүд американ арадай байдал улам муу болгохые эрмэлзэнэ, үсэд шанга тэмсэлдэ туйлаhан социальна амжалтануудыень усадхан hалгаахые оролдоно гэжэ Гэс Холл тэмдэглээ. Үргэн ниитэ арад түмэн эмхитэйгээр тэмсэл хэхэдээ, энээндэнь шанга харюу сохилто үгэхэ байна гэжэ тэрэ мэдүүлбэ.

ВАШИНГТОН

У. РОДЖЕРС ПРЕСС-КОНФЕРЕНЦИ ҮНГЭРГЭБЭ

ТАСС

Самолёт ба далайн суднануудые буляажа хүсөөр абаашалгые сараха хэмжээнүүд тухай Кубын Республикын ба Холбоото Штадуудай правительствануудай хоорондын хэлсээндэ гар табигдаhантай дашарамдуулан, гүрэнэй секретарь У. Роджерс журналистнуудай урда үгэ хэлэбэ.

Энэ хадаа орёо асуудал шиидхэлгэдэ шухала алхам болоно гэжэ У. Роджерс мэдүүлээ. Хэлсээ баталха үедэ Кубын правительство таарамжатай hайн хараа бодолтой байгаа гэжэ гүрэнэй секретарь тэмдэглэбэ.

Вьетнамдахи байдал тухай корреспондентнүүдэй асуудалнуудта харюусахадаа, «мүнөө үедэ амгалан хэлсээе ямар нэгэ талын буруу hүргэхэ хүсэлэнтэй байhыень Холбоото Штадууд мэдэрнэгүй» гэжэ У. Роджерс хэлээ.

Национальна аюулгүйе сахиха талаар президентын туhалагша Г. Киссинджерэй Пекин ошолгоhоо правительство ямар үрэ дүнгүүдые хүлеэнэб гэжэ харюусахадаа, хоёр ороной хоорондо худалдаа наймаа улам үргэдхэхые США хараална гээд гүрэнэй секретарь мэдүүлбэ.

Тайваньдахи зэбсэгтэ хүсэнүүдээ хороохо тухай Холбоото Штадууд түсэблэнэгүй гээд У. Роджерс хэлэhэн байна.

ВАШИНГТОН

Ээрхэг түримхэйшүүл «туhаламжа» эринэ

ТАСС

Американ буу зэбсэг, «Фантом» түхэлэй реактивна бомбардировщик, «А-4» түхэлэй истребитель ба вертолёдуудые худалдажа абахын тула 515 миллион доллар «туhаламжа» эрижэ Тель-Авив США-да хандаhан байна гэжэ «Вашингтон ивнинг стар энд дейли ньюс» газетэ мэдээсэнэ. США-гай ба Израилиин түлөөлэгшэдэй хоорондо хөөрэлдөөнүүд үнгэргэгдэжэ байна. США-гай гүрэнэй секретариин орлогшо К. Раш, Вашингтондо ерээд байhан Израилиин финансын министр Сапир энэ асуудал зүбшэлнэ. Энэ неделидэ Сапир Вашингтон ерэжэ, США-гай гүрэнэй секретарь У. Роджерстой «энэ асуудалые эсэслэн шиидхэхэ» юм.

Хэн хэды мүнгэ шүүгээб?

Байгша оной февралиин 10-да Астрахань хотодо үнгэргэгдэhэн «Спортлотогой» 4-дэхи тиражай шүүбэриин хэмжээн тодорхойлогдобо. Табан номер зүбөөр таahан хүнүүд 2711 түхэриг мүнгэ абаха болоо. Тиихэдэ дүрбэн номерто тудаhан карточка 69 түхэриг шүүгээ. Гурбан номерто 3 түхэриг тудаа. «Спортлотогой» дүрбэдэхи тиражда зургаан номер таahан хүн байбагүй.

Улаан-Үдын олохон хүнүүд гурба, дүрбэ, табан номернуудые зүбөөр таажа, дээрэ заагдаhан хэмжээнэй мүнгэ абаха болоо. Тэдэнэр февралиин 21-hээ мартын 21 болотор мүнгэеэ абаха байна.

Удаадахи тираж байгша оной февралиин 20-до Баку городто үнгэргэгдэхэ.

Д. ЦЫРЕНОВ.
«Спортлотогой» Буряадай управлениин начальник.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаhанда: КПСС-эй ЦК-да. «Гурбадахи шиидхэхы. Мүрысөөнэй алхам» — суглуулбари. ТАСС-ай hүүлэй мэдээсэлнүүд.

Хоёрдохи хуудаhанда: «Бэеэ яажа булижа hурахаб» — Л. Синегрибовэй статья. «Эстафета» — А. Владимировай статья. «Уг залгуулагша» — А. Ковалёвой статья.

Гурбадахи хуудаhанда: «Эжы, hанаагаа бү зобо» — рецензи. «Шэнэ номууд» — С. Боржоновагай корреспонденци. Уласхоорондын шэнжэлэл. Хилын саанаhаа.

Дүрбэдэхи хуудаhанда: Элдэб hонин. Спорт.

СЭНХИР ЭКРАН

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Улаан-Үдэ харуулна:

19.00 — «Альтаир» — hурагшадта зорюулагдаhан телевизионно клуб. 19.40 — «Уласхоорондын шэнжэлэл» (буряад хэлэн дээрэ). 19.55 — «Кира Изотова дуулана». 20.10 — «Түсэбтэ табан жэлэй амжалтата долоон хоног». 20.30 — Телевизионно программа. 20.50 — Гэр бүлынхидтэй хөөрэлдөөн. 21.15 — Телевизионно соносхол. 21.25 — «Взрыв замедленного действия» — уран hайханай фильм.

Редактор
Ц. Ц. ЦИБУДЕЕВ.

Манай адрес, телефон...

г. Улан-Удэ, ул. ... на 35. Телефоны: редактора — 54-54, приёмная — 54-93, зам. редактора — 68-08, зам. редактора — 62-62, отв. секретарь — 50-52, секретариат — 66-76, отделы: партийной жизни — ..., сельского хозяйства — ..., 63-86, пропаганды и ... ции — 56-23, промышленности и строительства — ..., советского строительства и быта — 69-58, культуры и школ — 60-21, писем и ... селькоров — 67-81, информации — 34-05, общественная приёмная — 56-62, ... шинное бюро — 57-63, фотолаборатория — 33-61.